

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

dokonanej w dniach 17-18 marca 2012 r. na kierunku „ekonomia” prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, w zakresie dyscypliny naukowej ekonomia na poziomie studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanym w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: dr hab. Mieczysław Waćław Socha - członek PKA

dr hab. Wiesław Ciechomski - członek PKA
prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA
mgr Beata Sejda - ekspert PKA ds. formalno- prawnych
Olga Lesiak – ekspert PKA, przedstawiciel PS RP

Krótką informacją o wizytacji.

Ocena jakości kształcenia na kierunku „ekonomia” jest przejawem własnej inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej, w związku z upływem okresu obowiązywania oceny pozytywnej, wyrażonej w Uchwale Prezydium PKA nr 741/2006 z dnia 14.12.2006 r. Wizytowany kierunek został oceniony przez PKA w 2005 r., w wyniku której Prezydium PKA podjęło decyzję o ocenie warunkowej (Uchwała nr 411/2005 z dn. 08.09.2005 r.), w następstwie Uczelnia podjęła działania naprawcze, w celu usunięcia nieprawidłowości, które umożliwiły podjęcie w 2006 r. oceny pozytywnej. Podstawę organizacyjną wizytacji stanowił wcześniej uzgodniony z uczelnią harmonogram. Zespołowi stworzone bardzo dobre warunki pracy przygotowując niezbędne dokumenty i spotkania z interesariuszami.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji.

1. „Jednostka formułuje koncepcję rozwoju ocenianego kierunku”

1).

Uczelnia posiada misję i zdefiniowaną strategię, Obecnie trwają prace nad jej nową wersją dopasowaną do wymogów znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Wydział Nauk Społecznych nie posiadał dotąd własnej wizji i strategii działania. Jego działalność opierała się na realizacji strategii całej uczelni. Obecnie powołano Komisję ds. opracowania Strategii Wydziału (taki obowiązek spoczywa na władzach wszystkich wydziałów UJK). Opracowany został projekt Strategii rozwoju Wydziału Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2016. Projekt ten został przekazany władzom uczelni. Okres wyborczy sprawia jednak, że ich sfinalizowanie nastąpi w uzgodnieniu z nowymi władzami. Według oceny władz jednostki Filia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim funkcjonuje w konkurencyjnym otoczeniu tworzonym przez silne ośrodki akademickie w niezbyt odległych miastach: Warszawa, Łódź,

Częstochowa. Filia pozycjonuje się w takiej sytuacji jako jednostka organizacyjna Uniwersytetu nastawiona na studentów, którzy zainteresowani są studiowaniem w miejscu zamieszkania bądź blisko tego miejsca. Natomiast konkurencja miejscowa ze strony uczelni niepublicznych nie jest duża, gdyż tylko jedna prowadzi kierunek Ekonomia.

W Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego działają dwa Wydziały. Wydział Filologiczno-Historyczny prowadzi cztery kierunki studiów: Filologia angielska, Filologia polska, Historia, Stosunki międzynarodowe. Natomiast Wydział Nauk Społecznych prowadzi kierunki: Bezpieczeństwo narodowe, Ekonomia, Pedagogika, Socjologia, Zarządzanie. Filia oferuje kandydatom z lokalnego rynku dość zróżnicowaną ofertę studiów na jednym z 9 kierunków, prowadzonych zarówno jako studia stacjonarne, jak i niestacjonarne. Także prowadzenie dwóch kierunków kształcenia z zakresu nauk ekonomicznych zdaniem władz Wydziału pozwala na stworzenie odpowiednio zróżnicowanej oferty kształcenia absolwentów mogących podejmować pracę w różnych instytucjach, organizacjach, podmiotach prowadzących działalność gospodarczą bądź podejmujących samozatrudnienie. Władze Wydziału Nauk Społecznych traktują Pedagogikę, jako wiodący kierunek, na którym oferowane są studia pierwszego i drugiego stopnia.

W ostatnich latach zmianie uległa pozycja kierunku Ekonomia. Było to związane z zaprzestaniem kształcenia w siedzibie Filii prowadzenia studiów drugiego stopnia w ramach Zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego przez Uniwersytet Łódzki. Wydział Nauk Społecznych od wielu lat był zainteresowany uruchomieniem studiów drugiego stopnia na kierunku Ekonomia, ale nie dysponuje niezbędną kadrą samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych.

Na kierunku Ekonomia oferowane są cztery specjalności: Gospodarka samorządów terytorialnych, Procesy innowacyjne w gospodarce rynkowej, Logistyka i marketing oraz Ubezpieczenia. Dwie ostatnie wyraźnie ciążyą w kierunku Logistyki oraz Finansów i rachunkowości. Natomiast na kierunku Zarządzanie prowadzone są trzy specjalności: Zarządzanie i finanse w przedsiębiorstwie, Zarządzanie procesami logistycznymi w przedsiębiorstwie, Zarządzanie w administracji publicznej. Specjalności te są dostosowane do specyfiki lokalnego rynku pracy. Oferta kształcenia tworzona przez specjalności prowadzone na obydwu kierunkach ekonomicznych częściowo jest komplementarna, ale częściowo pokrywa się. W warunkach małej liczby kandydatów na studia, prowadzenie dwóch kierunków ekonomicznych, a także podobnych specjalności powinno być przedmiotem odpowiedniej refleksji władz Wydziału.

Oferta kształcenia w zakresie kierunku Ekonomia opiera się na tradycyjnej strukturze programu kształcenia obejmującej przedmioty podstawowe, kierunkowe, specjalnościowe uzupełnione przedmiotami określonymi jako specjalizacyjne i do wyboru. Przedmioty specjalizacyjne, poza specjalnościowymi, nie tworzą spójnej całości i nie zostały wyodrębnione w osobny moduł. Również zakres przedmiotowy treści kształcenia, w tym odnoszących się do specjalności nie posiada elementów innowacyjnych. Brak określenia w ramach programu kształcenia stosowanych metod dydaktycznych wskazujących na przypisywanie rosnącego znaczenia kształtowaniu umiejętności absolwentów. Elastyczność tak określonej struktury programu kształcenia sprządza się do możliwości zaoferowania nowych specjalności.

Podsumowując ocenę koncepcji kształcenia w zakresie prowadzonych w jednostce ekonomicznych kierunków studiów można sugerować rozważenie w warunkach małej liczby kandydatów na studia prowadzenie jednego z nich z ofertą specjalności dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy i uruchamianych zamiennie dla uniknięcia przesycenia rynku absolwentami jednej ze specjalności. W celu lepszego dostosowania się do potrzeb rynku pracy rozważone powinno być w przyszłości prowadzenie studiów o profilu praktycznym. ZO rekomenduje dopasowanie specjalności do kanonu kierunku ekonomia. Nieodzwonne jest przyjęcie nowej strategii rozwoju jednostki dopasowanej do nowych uwarunkowań zewnętrznych, w tym spowodowanych nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

2). *„Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju”.*

Jednostka nie ma wyraźnie zdefiniowanych interesariuszy. Dotychczas w procesie ustalania koncepcji kształcenia dominującą rolę odgrywają dziekani, kierownik Samodzielnego Zakładu Ekonomii i kadra pracująca w rozmaitych komisjach wydziałowych. Udział studentów jest ograniczony w zasadzie do przewodniczącej samorządu i przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału. W pracach wspomnianej Komisji ds. Strategii wydziału uczestniczy dwoje studentów. W dotychczasowych pracach nie uczestniczą w sformalizowanej formie zewnętrzni interesariusze np. absolwenci, przedstawiciele pracodawców. Pewne elementy konsultowania potrzeb programowych/zbierania opinii mają miejsce przy okazji incydentalnych kontaktów z tymi grupami interesariuszy.

W opinii Zespołu Oceniającego PKA (ZO) jednostka powinna wypracować w najbliższym czasie odpowiednie formy włączania wszystkich wewnętrznych interesariuszy, a przede wszystkim interesariuszy zewnętrznych.

Dla prowadzonego w Filii w Piotrkowie Trybunalskim kierunku studiów Ekonomia przyjęty został profil ogólnoakademicki. W związku z tym nie odnotowano wpływu interesariuszy zewnętrznych na ustalenie koncepcji kształcenia. Z rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału wynika, że w niewielkim stopniu identyfikują interesariuszy zewnętrznych. Było to tłumaczone dezindustrializacją jaka wystąpiła w regionie a polegającą na zaniku dużych przedsiębiorstw. Podejmowanie współpracy z małymi podmiotami ze względu na ich rozproszenie jest w opinii władz Wydziału utrudnione. Z tego względu nie powołano przy Wydziale podmiotu typu „rada przedsiębiorców”. Jako jedyni interesariusze wewnętrzni, z którymi prowadzona jest współpraca wskazywane są jednostki samorządu terytorialnego. Współpraca z nimi dotyczy jednak bardziej organizowania przedsięwzięć typu konferencje, seminaria, niż zasięgania opinii na temat profili kształcenia, efektów kształcenia, specjalności.

Dla opracowania efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów została powołana doraźna komisja składająca się z nauczycieli akademickich. Projekt efektów kształcenia został przedłożony dziekanowi Wydziału Nauk Społecznych i po jego akceptacji przekazany władzom uczelni. Nie był opiniowany przez Radę Wydziału. Procedura określania koncepcji kształcenia, w tym celów i efektów kształcenia, opierała się na opracowaniu efektów kształcenia w układzie zgodnym z Krajowymi Ramami Kwalifikacyjnymi dla Szkolnictwa Wyższego w dostosowaniu do dotychczas realizowanych programów studiów. Świadczy o

tym to, że przedłożone zespołowi oceniającemu plany studiów były uchwalone we wrześniu 2008 r. bądź czerwcu 2009 r. i zmienione w maju 2010 r. i w listopadzie 2011 r. Jako interesariusze wewnętrzni wystąpili zatem pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału, jego władze oraz odpowiednie organy i pracownicy uczelni na szczeblu centralnym odpowiedzialni za kontrolę i zatwierdzenie programu kształcenia. Studenci jako interesariusze wewnętrzni mieli znikomy wpływ na kształtowanie programów kształcenia. Występowali jedynie jako członkowie odpowiednich organów kolegialnych uczelni. Wkład interesariuszy zewnętrznych w kształtowanie procesu dydaktycznego jest bardzo niewielki. Jednostka nie prowadziła badań potrzeb zewnętrznych w zakresie losów wypromowanych absolwentów, zapotrzebowania na nowych absolwentów, aby dostosować ofertę kształcenia warunków otoczenia.

Akademickie Biuro Karier w Filii uczelni w Piotrkowie Trybunalskim działa od 2007 r. Biuro jest jednostką organizacyjną uczelni, której głównym zadaniem jest udzielanie studentom i absolwentom wielostronnej i profesjonalnej pomocy w sprawach zatrudnienia i miejsc pracy. W Biurze pracują studenci zatrudniani w ramach projektów bądź jako wolontariusze. Akademickie Biuro Karier współpracuje w oparciu o listy intencyjne z 15 zakładami pracy, Wojewódzkim Urzędem Pracy i Powiatowym Urzędem Pracy. Biuro nie posiada statusu agencji pośrednictwa pracy zatem w tym zakresie ogranicza się do przekierowywania zainteresowanych osób do urzędów pracy bądź Regionalnej Izby Pracy dysponujących ofertami pracy i bazami danych w tym zakresie. Biuro jest corocznie organizatorem Targów Pracy organizuje także konferencje poświęcone problematyce aktywizacji zawodowej i rynku pracy. W ramach projektu realizowanego przez uczelnię a finansowanego ze środków PO KL działanie 4.1.1. Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni Biuro Karier organizuje kursy Edukacja na rynku pracy przygotowujące studentów do podjęcia pracy zawodowej. Z kolei we współpracy z firmą SpinUp Venture Capital z Poznania Biuro Karier występowało jako koordynator szkoleń nt. Przedsiębiorczość akademicka. Ważnym przedsięwzięciem są organizowane we współpracy z OHP warsztaty, w ramach których uczestnicy przygotowani są do odbywania rozmów kwalifikacyjnych, opracowywania CV, planowania kariery zawodowej. Informacje o działalności Biura są zamieszczane w zakładce na stronie internetowej Filii Uczelni.

Akademickie Biuro Karier nie zajmuje się aktualnie monitorowaniem karier zawodowych absolwentów. Badania takie zostały przeprowadzone na grupie 20 absolwentów w 2009 r. , ale nie było wśród nich absolwentów kierunku Ekonomia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego ocena: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Strategia jednostki nakierowana jest na oferowanie kandydatom kształcenia na jednym z dwóch kierunków studiów ekonomicznych (Ekonomia, Zarządzanie) o rozbudowanych specjalnościach dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy. Dwie z nich Logistyka i marketing oraz ubezpieczenia wykraczają poza kanon kierunku ekonomicznego. Utrzymanie konkurencyjnej pozycji na lokalnym rynku w zakresie kształcenia ekonomicznego wymaga zapewnienia większej innowacyjności i elastyczności programu, jego kształtowanie z udziałem interesariuszy zewnętrznych, pozwalające na jego unowocześnienie i stworzenie

możliwości dostosowywania się do zmiennego zapotrzebowania na absolwentów poszczególnych specjalności.

2) Koncepcja kształcenia została opracowana w decydującym stopniu z udziałem grupy interesariuszy wewnętrznych jakimi byli pracownicy realizujący zajęcia na ocenianym kierunku studiów, osoby odpowiedzialne za kierunek studiów, władze Wydziału oraz Uczelni. Udział innych interesariuszy wewnętrznych i interesariuszy zewnętrznych w tym zakresie był znikomy. ZO PKA sugeruje zidentyfikowanie strategicznych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych i pełne ich włączenie w procesy opracowywania strategii, koncepcji kształcenia oraz modelu zarządzania jakością.

2. „Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie”

1)

Oceniany kierunek studiów (Ekonomia) należy do obszaru kształcenia prowadzonego w obszarze nauk społecznych. Dla kierunku studiów Ekonomia aktualnie brak jest opracowania wzorcowych efektów kształcenia. W związku z powyższym efekty kształcenia przyjęte w uczelni dla ocenianego kierunku studiów stanowią autorskie opracowanie powstałe w jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów. Efekty te zostały opracowane zgodnie ze strukturą przyjętą w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, tj. określeniem efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Oceniany kierunek studiów został przyporządkowany do jednego obszaru kształcenia – obszaru nauk społecznych i prowadzony jest w ramach profilu ogólnoakademickiego.

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku studiów Ekonomia opracowane przez Wydział należy traktować jako opracowanie wstępne. Nie były one bowiem zgodnie z art. 11, ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym zatwierdzone przez Senat Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Kierunkowe efekty kształcenia zostały opracowane z podziałem na trzy części składowe odnoszące się do wiedzy, umiejętności i kompetencji. W zakresie wiedzy sformułowano 8 efektów kierunkowych. Do każdego z nich zostały przyporządkowane w liczbie od 1 do 3 efekty kształcenia w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych. Zakres wiedzy ujęty w efektach kształcenia dla ocenianego kierunku studiów realizowanych na pierwszym stopniu studiów należy uznać za wystarczający dla osiągnięcia zakładanej struktury kwalifikacji zawodowych. Przyporządkowanie obszarowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy do efektów kierunkowych jest pełne i prawidłowe. Wskazane jednak byłoby szersze i bardziej szczegółowe określenie kompetencji absolwentów w zakresie wiedzy. W obecnym układzie opis wiedzy w ramach standardu kierunkowego, poza uwzględnieniem kwestii natury teoretycznej, narzędziowej i odnoszącej się do dyscyplin pokrewnych w zakresie ekonomii, uwzględnia jedynie skomasowane zagadnienia związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa i podmiotów sektora publicznego, stosunków ekonomicznych oraz rachunkowości. Z punktu widzenia absolwenta studiów pierwszego stopnia ważnymi elementami wiedzy są także w szczególności te, które odnoszą się do instytucji finansowych i finansowania przedsiębiorstw, otoczenia biznesu, zatrudnienia i rynku pracy, kreowania przedsiębiorczości. Ich szersza specyfikacja w ramach efektów kształcenia lepiej

odzwierciedlałaby sylwetkę absolwenta kierunku ekonomia. Należy przy tym uwzględnić, że w jednostce prowadzącej kierunek studiów prowadzone są jedynie studia pierwszego stopnia, co wymaga w miarę kompletnego określenia struktury kwalifikacji absolwenta i dostosowania jej do wymagań lokalnego rynku pracy.

Kierunkowe efekty kształcenia w zakresie umiejętności obejmują 10 pozycji. Do każdej z nich przyporządkowano od 1 do 3 obszarowych efektów kształcenia określonych dla nauk społecznych. Zakres umiejętności ujętych w efektach kierunkowych jest odpowiedni z punktu widzenia ukształtowania kompetencji zawodowych absolwenta studiów pierwszego stopnia na ocenianym kierunku studiów. Przyporządkowanie efektów obszarowych w zakresie umiejętności do efektów kierunkowych jest prawidłowe i obejmuje wszystkie efekty obszarowe.

Kierunkowe efekty kształcenia w zakresie kompetencji społecznych ujęte są w 7 pozycji. Do każdego z nich przyporządkowano od 1 do 2 efektów obszarowych w zakresie kompetencji społecznych. Wskazane przez uczelnię kierunkowe kompetencje społeczne prawidłowo określają pożądaną strukturę kwalifikacji zawodowych absolwenta kierunku studiów Ekonomia w zakresie kompetencji społecznych. Przyporządkowanie do nich obszarowych efektów w tym zakresie jest właściwe.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są odpowiednie dla profilu ogólnoakademickiego w aspekcie wymagań nauki w zakresie dyscypliny ekonomia. Celowe byłoby jednak ich poszerzenie o pewne problemy szczegółowe, o których była powyżej mowa. Uwzględniając powyższą uwagę odnoszącą się do szczegółowości i kompletności określenia kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy należy ocenić przyjęte w jednostce kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku Ekonomia jako prawidłowe. Tworzą one wewnętrznie spójny system wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Są zgodne z efektami kształcenia dla obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Brakuje jednak ich przejrzystego przełożenia na moduły (przedmioty).

Opisy efektów kształcenia przygotowano dla programu kształcenia realizowanego od roku akademickiego 2011/2012. Sylabusy wszystkich przedmiotów są opracowane według standardowego układu obejmującego niemal wszystkie niezbędne elementy. Tzw. metryczka przedmiotu określa jego tytuł, poziom kształcenia i formę studiów, kierunek studiów, rok i semestr, w którym realizowany jest przedmiot, formę zajęć, liczbę godzin, punkty ECTS oraz osobę prowadzącą przedmiot. W sylabusach określone zostały wymagania wstępne dla przedmiotu. Stosunkowo obszernie opisano efekty kształcenia w rozbiciu na wiedzę, umiejętności i postawy (kompetencje). Sylabusy zawierają także treści kształcenia, określenie sposobu kontrolowania efektów kształcenia oraz literaturę przedmiotu. W niektórych sylabusach liczba podawanych pozycji literatury podstawowej jest zbyt duża, przy niewielkiej liczbie godzin przedmiotu (np. Rynek pracy, Marketingowe aspekty działań logistycznych). Określenie sposobu weryfikacji wiedzy i umiejętności podane w sylabusach jest zbyt ogólne (np. test pisemny), bez określenia wymagań jakie są stawiane do zaliczenia przedmiotu. Należy podkreślić, że każdy sylabus jest podpisany odręcznie przez jego autora. Brak jest jednak w sylabusach tak istotnego elementu jak metody realizacji zajęć dydaktycznych. Sylabusy przedmiotów w skróconej formie (jako tzw. Pakiet ECTS) udostępnione są na stronie internetowej uczelni.

Zespół oceniający formułuje jednak zalecenie uzupełnienia wszystkich sylabusów o opis metod dydaktycznych stosowanych w ramach przedmiotu, uszczegółowienia warunków zaliczenia przedmiotu, dostosowania literatury przedmiotu do liczby godzin oraz realnych potrzeb dydaktycznych.

2) *„Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne”*

Opis efektów kształcenia odnoszący się do programu studiów ocenianego kierunku, a w szczególności zawarty w sylabusach przedmiotów jest przejrzysty i zrozumiały. Efekty w odniesieniu do każdego przedmiotu zostały, zgodnie z wymogami wynikającymi z odnośnych przepisów, ujęte w trzy grupy: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Opisy każdego z tych elementów są zrozumiałe i zawierają niezbędne informacje odnoszące się do danego przedmiotu. W każdym przypadku obejmują kilka do kilkunastu syntetycznych sformułowań określających zakres wiedzy, rodzaje umiejętności oraz kształtowanych kompetencji. W oparciu o sformułowane w sylabusach efekty kształcenia możliwe jest opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji. W odniesieniu do poszczególnych przedmiotów, w ramach których zostały określone związane z nimi efekty kształcenia, można określić odpowiednio dostosowany do nich sposób weryfikacji. Studenci są zadowoleni ze sposobów zapoznawania ich z efektami kształcenia na zajęciach. W ich opinii nie są zapoznawani z zakładanymi efektami kształcenia dla całego programu.

3) *„Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiając weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny”.*

System weryfikacji efektów kształcenia stosowany na ocenianym kierunku studiów jest kompleksowy i spójny. Obejmuje wszystkie elementy składowe procesu kształcenia: poszczególne przedmioty, etapy związane z organizacją studiów oraz przygotowanie pracy dyplomowej i egzamin końcowy (dyplomowy). Etapy kształcenia zaliczane są w oparciu o spełnienie wymogów określonych dla poszczególnych semestrów i lat studiów w planach studiów i programach kształcenia, a w szczególności w systemie ECTS. Proces dyplomowania przewiduje odpowiednie zasady wyboru seminarium przez studenta zgodnie z jego specjalizacją i zainteresowaniami naukowymi, określania tematów prac dyplomowych, przygotowywania prac w ramach seminarium pod opieką kompetentnego nauczyciela akademickiego.

System weryfikacji efektów kształcenia przewiduje także obowiązek spełnienia określonych wymogów do zaliczenia poszczególnych etapów kształcenia, tj. semestrów i lat studiów. Zgodnie z przyjętymi w Regulaminie studiów oraz systemie ECTS zasadami zaliczenie semestru bądź roku studiów wymaga zaliczenia ujętych w planie studiów przedmiotów i uzyskania odpowiedniej liczby punktów ECTS, oraz spełnienia innych wymogów, w szczególności związanych z praktyką zawodową.

Sposoby kontrolowania realizacji częściowych efektów kształcenia określone zostały w sylabusach przedmiotów. W odniesieniu do zdecydowanej większości przedmiotów stosowane są pisemne formy zaliczeń i egzaminów. Egzaminy z niektórych przedmiotów

mogą opcjonalnie odbywać się w formie ustnej. Na ocenianym kierunku studiów stosowane są zróżnicowane sposoby oceny efektów przypisanych do poszczególnych przedmiotów. Wymienić tutaj można następujące: ocena aktywności na ćwiczeniach, bieżąca kontrola przygotowania materiału w trakcie ćwiczeń, testy śródsemestralne i końcowe, kolokwia przy komputerach, egzamin ustny, egzaminy pisemne, testy wielokrotnego wyboru wraz z elementami dokonywania obliczeń, kolokwia zadaniowe, egzaminy o charakterze opisowo-testowym, egzamin testowy z zadaniami, testy z pytaniami otwartymi i zadaniami, testy z elementami uzupełnień, przygotowanie projektu, praca pisemna w formie prezentacji, prezentacja i analiza biznesplanu, praca licencjacka. Formy i metody weryfikacji efektów kształcenia są odpowiednio dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów i pozwalają na prawidłowy pomiar i ocenę odnoszącą się do każdego studenta.

Sposoby weryfikacji są na ogół dobrze dostosowane do charakteru przedmiotu. Studenci wiedzą także w jaki sposób będzie weryfikowana ich wiedza oraz umiejętności nabyte w procesie kształcenia z danego przedmiotu. O sposobie weryfikacji efektów kształcenia są informowani na początku zajęć. Studenci podkreślają, że często ich opinie są uwzględniane przy wyborze formy sprawdzenia efektów kształcenia z danego przedmiotu.

W praktyce system weryfikacji zakładanych efektów kształcenia wykazuje pewne słabości. Ekspert PKA zauważyli, że dominują sprawdziany pisemne w formie testów. W odniesieniu do części przedmiotów podano jako formę weryfikacji efektów sprawdzian pisemny bez bliższego określenia jego rodzaju. W ramach nielicznych przedmiotów przygotowywane są projekty i inne opracowania. Ekspert PKA zapoznali się z pracami zaliczeniowymi i egzaminacyjnymi oraz sposobami ich ocen z następujących przedmiotów: Matematyka, Mikroekonomia, Makroekonomia gospodarki otwartej, Ekonomia po angielsku, Polityka gospodarcza, Ekonometria, Zarządzanie innowacjami w przedsiębiorstwie, Innowacyjność MSP, Rola inwestycji w gospodarce rynkowej, Absorpcja i transfer technologii, Finanse przedsiębiorstw, Rachunkowość, Ubezpieczenia społeczne, Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Finanse publiczne i rynki finansowe, Zagrożenia, ryzyko, bezpieczeństwo (wykład do wyboru), Nowoczesne produkty bankowe. Na podstawie przejranych prac pisemnych z wymienionych przedmiotów można stwierdzić, że stosowane są zróżnicowane formy weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów. Są to najczęściej: zadania obliczeniowe, pytania testowe jednokrotnego wyboru, test wielokrotnego wyboru, zdania do uzupełnienia, pytania opisowe, projekty obejmujące część teoretyczną i empiryczną przygotowywane jako prace indywidualne bądź zespołowe, operacje księgowe na kontach. Stopień trudności niektórych sprawdzianów wiedzy jest dość niski, gdyż przykładowo pytania testowe obejmują zagadnienia o charakterze podstawowym. Stosowane są te same testy/zadania na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, co pozwala na stawianie jednakowych wymagań. Formy zaliczenia uwzględniają charakteru przedmiotu, chociaż zbyt często stosowane są testy. Studenci sporządzają stosunkowo niewiele prac zaliczeniowych w formie projektów, prezentacji itp. Na większości prac wystawiane są jedynie oceny bez uwag i komentarzy pozwalających na ewentualne zapoznanie się studenta z popełnianymi błędami. Dotyczy to w szczególności projektów.

Pewne zastrzeżenia do weryfikacji efektów uzyskanych w trakcie praktyk wnosili studenci. Nie wiedzą w jaki sposób uczelnia będzie sprawdzała nabycie przez nich konkretnych umiejętności. ZO PKA podziela ich sugestię kierowaną pod adresem władz, aby opracować

transparentny system weryfikowania efektów kształcenia, zwłaszcza umiejętności, zdobywanych w okresie praktyk.

Praca dyplomowa jest traktowana w uczelni jako bardzo ważny element procesu kształcenia, poprzez który w formie zbiorczej znajdują swoje odzwierciedlenie efekty kształcenia realizowane w trakcie całych studiów. Zasady dyplomowania zostały określone w regulaminie studiów. Uczelnia nie wprowadziła innych, bardziej szczegółowych regulacji w tym zakresie. Zgodnie z przyjętymi w uczelni zasadami do prowadzenia seminariów dyplomowych uprawnieni są nauczyciele akademicki posiadający tytuł naukowy lub stopień doktora habilitowanego. Przyjęto jednak równocześnie, że Rada Wydziału może upoważnić do prowadzenia seminarium nauczyciela akademickiego posiadającego stopień doktora. W praktyce, jak wskazano poniżej, większość seminariów prowadzona jest przez osoby ze stopniem doktora. Nauczycieli akademickich prowadzących seminaria dyplomowe powołuje kierownik Samodzielnego Zakładu Ekonomii (od 1 kwietnia br. Zakład zyskuje status Katedry). Studenci zapoznawani są ze specjalizacją naukową osób prowadzących seminaria dyplomowe i mogą dokonać ich wyboru kierując się wybraną przez siebie specjalnością i zainteresowaniami. Przyjęto zasadę, że w przypadku, gdy liczba chętnych na seminarium przekracza ustalony limit, o przyjęciu decyduje prowadzący seminarium. Lista osób zapisanych na seminaria podlega zatwierdzeniu przez kierownika Zakładu i podawana jest do wiadomości studentów. Regulamin studiów przewiduje, że tematy prac dyplomowych - uzgadniane są między promotorem i studentem - powinny być zgodne z kierunkiem studiów. Podlegają one zatwierdzeniu przez Radę Wydziału. Analiza tematów prac na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych ukończonych w latach 2009-2011 wskazuje na występowanie znacznej liczby tematów niezgodnych z kierunkiem studiów Ekonomia. Tematów odpowiadających ocenianemu kierunkowi studiów było w zależności od roku i formy studiów od 30 do 50 proc. Pozostałe odnosiły się w większości do logistyki, zarządzania i finansów.

Zgodnie z zasadami określonymi w sylabusach wymaga się od seminarzystów realizacji określonych zadań etapowych związanych z przygotowaniem pracy (przygotowanie koncepcji i planu pracy, opracowanie wstępnej bibliografii, przedkładanie poszczególnych części pracy). Podlegają one weryfikacji i stanowią podstawę uzyskania zaliczenia seminarium za dany semestr studiów. Należy wskazać, że dążąc do zapewnienia samodzielności prac wymaga się od studentów składania oświadczeń, że praca nie stanowi istotnego fragmentu cudzego utworu.

W roku akademickim 2010/2011 seminaria dyplomowe były prowadzone przez 3 profesorów oraz 6 adiunktów. Pięciu adiunktów prowadziło przy tym po dwa seminaria, a jeden trzy. Liczba studentów na seminarium wynosiła od 10 do 15. W roku akademickim 2011/2012 dwa seminaria prowadzone były przez profesorów, a 5 przez adiunktów (jeden prowadził dwa seminaria). Ich liczebność wynosiła od 10 do 15.

Elementem weryfikacji wiedzy i umiejętności studenta uzyskanych w trakcie studiów jest egzamin dyplomowy. Zgodnie z Regulaminem studiów warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie przez studenta zaliczeń wszystkich przedmiotów, zdanie wszystkich egzaminów oraz otrzymanie co najmniej dostatecznej oceny z pracy od promotora i recenzenta. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją składającą się z przewodniczącego, promotora i recenzenta. Przewodniczącym jest kierownik jednostki

organizacyjnej prowadzącej kierunek studiów bądź wyznaczony przez niego nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy co najmniej doktora. Na egzaminie dyplomowym student odpowiada na pytania z zakresu problematyki pracy, kierunku studiów oraz metodyki badań przeprowadzonych w pracy. Analiza protokołów z egzaminu dyplomowego wskazuje, że pytania zadawane na egzaminie nie zawsze są formułowane w sposób prawidłowy. Część pytań ma charakter zbyt ogólny i określa bardziej zakres tematyczny niż stanowi pytanie zmierzające do weryfikacji efektów kształcenia. Poza tym pytania dotyczą w zbyt szerokim zakresie pracy dyplomowej, a nie wiedzy z zakresu przedmiotów podstawowych i kierunkowych.

Poziom jakościowy prac dyplomowych jest dosyć zróżnicowany. Obok dobrych zdarzają się także bardzo słabe. Poza celem pracy autorzy nie informują o przyjętej metodyce badania. W wielu pracach dominuje prosty opis faktograficzny, przepisywanie informacji z dokumentów badanych instytucji bez prób elementarnej analizy. Brak umiejętności (a nawet prób) zastosowania metod ilościowych, wykorzystuje się literaturę wyłącznie w języku polskim. Podsumowania w niedostatecznym stopniu powiązane są z treścią pracy. W jednej z przeglądanych prac autorka skopiowała fragmenty cudzych opracowań nie podając źródeł. Powyższe wskazują na niedostateczny nadzór promotorów nad procesem powstawania prac licencjackich.

Kolejnym elementem weryfikacji efektów kształcenia powstających w ramach procesu dyplomowania jest recenzowanie prac. Recenzent pracy (co najmniej doktor) proponowany jest przez promotora a zatwierdzany przez Kierownika Zakładu Ekonomii. Analiza dokumentacji związanej z procesem dyplomowania wskazuje, że recenzje części prac są zbyt ogólnikowe, często polegają na charakterystyce struktury pracy a nie jej merytorycznej ocenie i nie wskazują w wystarczającym stopniu na ocenę osiągniętych efektów kształcenia. Rzadko formułowane są opinie krytyczne, nawet w pracach w sposób oczywisty zasługujących na nie. Część ocen recenzentów jest zawyżona.

Podstawowym dokumentem wprowadzającym system formułowania ocen jest Regulamin studiów. Regulamin wprowadza zasadę, że okresem zaliczeniowym na studiach stacjonarnych jest semestr, a na studiach niestacjonarnych semestr lub rok akademicki. Warunkiem zaliczenia semestru lub roku jest uzyskanie wszystkich zaliczeń i złożenie egzaminów w terminach przewidzianych w szczegółowej organizacji zajęć dydaktycznych na danym kierunku studiów. W uczelni stosuje się tradycyjną skalę ocen 2,0, 3,0, 3,5, 4,0, 4,5 i 5,0. Zaliczenie przedmiotu objętego egzaminem dokonywane jest na podstawie zaliczenia wszystkich form zajęć wchodzących w skład tego przedmiotu oraz zdania egzaminu. Zaliczenia przedmiotu dokonuje prowadzący zajęcia. Zasady zaliczenia przedmiotu objętego egzaminem określa nauczyciel akademicki prowadzący wykład. Niezaliczenie przedmiotu do końca sesji poprawkowej jest równoznaczne z uzyskaniem oceny niedostatecznej wpisywanej przez dziekana. Studentowi przysługuje prawo do odwołania w ciągu 7 dni od decyzji o niezaliczeniu przedmiotu przez prowadzącego zajęcia. Student może wystąpić z takim wnioskiem w przypadku formułowania zarzutu o brak obiektywizmu bądź niewłaściwej formy przeprowadzenia zaliczenia. Zgodnie z Regulaminem studiów wymagania egzaminacyjne powinny być podane do wiadomości studentów przez prowadzącego przedmiot na pierwszym wykładzie. Egzamin może mieć formę pisemną bądź ustną.

Szczegółowe określenie formy egzaminu następuje w sylabusie przedmiotu. W myśl Regulaminu studiów przewidziany jest jeden egzamin poprawkowy z danego przedmiotu. W przypadku zastrzeżeń studenta co do formy egzaminu bądź obiektywizmu egzaminatora ma on prawo wniesienia do dziekana w formie pisemnej zastrzeżeń w ciągu 7 dni od dnia egzaminu poprawkowego. Egzamin komisyjny powinien odbyć się w ciągu 14 dni przed komisją powoływaną przez dziekana a składającą się z przewodniczącego (kierownika jednostki organizacyjnej), nauczyciela prowadzącego przedmiot oraz drugiego specjalisty z danego przedmiotu. Student, który nie zaliczył semestru lub roku studiów może uzyskać wpis warunkowy.

Także zasady oceniania prac dyplomowych, egzaminu dyplomowego oraz wystawiania ostatecznej oceny ze studiów na dyplomie zostały wystandaryzowane i ujęte w Regulaminie studiów. Ocena z pracy dyplomowej jest średnią ocen wystawionych przez promotora i recenzenta, a ocena z egzaminu dyplomowego jest ustalana komisyjnie. Wynik studiów wpisywany na dyplomie obliczany jest jako suma $\frac{1}{2}$ średniej ocen ze studiów, $\frac{1}{4}$ oceny z pracy oraz $\frac{1}{4}$ ocen z egzaminu dyplomowego. Wynik jest przy tym wyrównywany zgodnie z zasadą: do 3,25 dostateczny, od 3,26 do 3,75 dostateczny plus, od 3,76 do 4,25 dobry, od 4,26 do 4,50 dobry plus, powyżej 4,51 bardzo dobry.

Tak określone zasady formułowania ocen zapewniają ich standaryzację w odniesieniu do wszystkich przedmiotów, niezbędną przejrzystość oraz stwarzają podstawy do zachowania obiektywizmu w ich formułowaniu. Zasady oceniania postępów studentów zostały odpowiednio wystandaryzowane w Regulaminie studiów. Tworzą one przejrzysty system dający podstawy do obiektywizm formułowania ocen, zapewniają studentom niezbędne procedury odwoławcze.

Na ocenianym kierunku studiów nie są stosowane metody kształcenia na odległość.

Odsiew na ocenianym kierunku w roku akademickim 2011/2012 wyniósł na studiach stacjonarnych 59 osób (w tym 32 zrezygnowały przed rozpoczęciem zajęć na kolejnym roku) na łącznie 259 studentów, tj. 23 proc. Na poszczególnych latach skreślanych było odpowiednio 13, 21 i 25 osób na 76, 101, 82 studentów, tj. odpowiednio 17, 21 i 30 proc. Natomiast na studiach niestacjonarnych łączny odsiew wyniósł 30 osób na 116 studentów, tj. 26 proc., a na poszczególnych rocznikach zostało skreślonych 4, 7 i 19 studentów. Jako przyczyny odsiewu Wydział podał rezygnację ze studiów ze względu na zmianę miejsca zamieszkania (wyjazdy za granicę) lub z powodu utraty pracy, własne rezygnacje ze studiów bez podania powodu, nieuiszczenie opłaty za studia niestacjonarne. Podane wskaźniki odsiewu należy uznać za stosunkowo wysokie. Odsiew następuje przy tym w dużym stopniu z powodów pozamerytorycznych (nie związanych z wymaganiami odnoszącymi się do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia).

Oceny efektów kształcenia dokonywane są na podstawie zasad przyjętych w Regulaminie studiów obowiązującym w Uniwersytecie oraz form kontroli określonych w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Regulamin studiów jest zamieszczony na stronie internetowej uczelni. Regulamin studiów jest także dostępny w formie drukowanej u pracowników dziekanatu zajmujących się obsługą toku studiów, którzy służą w razie potrzeby niezbędnymi wyjaśnieniami zawartych w nim uregulowań. Studenci mają także możliwość zwracania się o odpowiednie wyjaśnienia w tym zakresie do prodziekana i kierownika Zakładu odpowiadającego za prowadzony kierunek studiów.

Efekty kształcenia i sposoby ich weryfikacji dla poszczególnych przedmiotów opisane są w ich sylabusach. Tworzy to w miarę spójny przekaz informacyjny na temat zakładanych efektów i sposobów ich weryfikacji. Sylabusy przedmiotów w pełnej wersji nie są jednak zamieszczone na stronie internetowej uczelni. Studenci są także informowani przez nauczycieli akademickich prowadzących poszczególne przedmioty o przyjętych sposobach weryfikacji ich wiedzy i umiejętności. Zapewnia to studentom stosunkowo dobry, ale nie pełny dostęp do informacji na temat weryfikacji efektów związanych ze wszystkimi przedmiotami.

Zaleca się, aby efekty kształcenia dla każdego kierunku studiów były publikowane na stronie internetowej jednostki lub dostępne w innej formie dla wszystkich interesariuszy.

4) *„Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia”.*

Aktualnie w jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów nie są badane losy absolwentów. Prace przygotowawcze w tym zakresie zostały podjęte, ale wymagają one stworzenia odpowiednich ram instytucjonalnych i wprowadzenia rozwiązań proceduralnych na szczeblu uczelni. W opinii ZO PKA wydział jest merytorycznie przygotowany do monitorowania karier zawodowych swoich absolwentów. Pewne doświadczenie uzyskano badając losy ubiegłorocznych absolwentów. Uzyskano 34 wypełnione ankiety, z których wynikało, że 21 studentów kontynuuje studia na Uniwersytecie Łódzkim, 9 podjęło pracę w lokalnych firmach, centrach handlowych i administracji publicznej a 4 są bezrobotne.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Opis kierunkowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów jest ogólnie prawidłowy. Zbyt wąsko opisano jedynie efekty w zakresie wiedzy. Konstrukcja programu kształcenia stwarza możliwość osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia określonych dla tego kierunku studiów w ramach ogólnoakademickiego profilu kształcenia.

2) Opis efektów kształcenia jest przejrzysty i pozwala na stworzenie systemu weryfikacji ich realizacji.

3) System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i odpowiednio wystandaryzowany. Zasady procesu dyplomowania są określone prawidłowo. Pozwalają one na ocenę stopnia realizacji założonych efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach. Informacje na temat stosowanego w jednostce systemu oceny efektów kształcenia są dostępne dla interesariuszy. ZO PKA zaleca przeanalizowanie przyczyn niepowodzeń w zapewnieniu właściwego poziomu jakościowego prac dyplomowych oraz nie zawsze skutecznego procesu ich recenzowania. Na ten mankament eksperci PKA zwracali uwagę także w poprzednich ocenach tego kierunku.

4) W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów nie są systematycznie badane losy absolwentów. Podjęto jednak prace przygotowawcze w tym zakresie, ale brak jest jeszcze odpowiednich rozwiązań na szczeblu uczelni.

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

1) *„Realizowany program kształcenia umożliwi studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta”*

Studia pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia prowadzonym w Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach trwają, zarówno w przypadku studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych, 3 lata (6 semestrów). Na studiach stacjonarnych łączny wymiar godzin zajęć dydaktycznych wynosi 1800 godzin, a na studiach niestacjonarnych 1374 godziny. Struktura programu studiów jest niemal identyczna w odniesieniu do obydwu form studiów i obejmuje trzy części: wspólną, odrębną w ramach specjalności i praktyki. Część wspólna obejmuje przedmioty realizowane przez wszystkich studentów w trakcie całych studiów, tj. przez 6 semestrów. Część odrębna w ramach specjalności realizowana jest w ostatnich trzech semestrach. Natomiast praktyka zawodowa uwzględniona jest w piątym semestrze. Taka struktura programu kształcenia, oparta na jego podziale na jedynie trzy części, utrudnia do pewnego stopnia ocenę możliwości osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia. Program studiów na kierunku Ekonomia nie wyodrębnia w sposób jednoznaczny modułów kształcenia w rozumieniu § 5, ust. 1, pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Program kształcenia został oparty na tradycyjnym układzie przedmiotów podstawowych, kierunkowych i specjalizacyjnych. Nie określając tego wprost jako moduł kształcenia w programie studiów ujęto przedmioty do wyboru. W programach tych wyodrębniono następujące grupy przedmiotów: przedmioty kształcenia ogólnego (285 godzin na studiach stacjonarnych i 225 na studiach niestacjonarnych), podstawowego (360/360), kierunkowego (420/348) i specjalnościowego (735/441).

Jeżeli przyjąć, że odpowiednikami modułów są przedmioty kształcenia ogólnego, podstawowego, kierunkowego, specjalnościowe, do wyboru oraz praktyki zawodowe, to na podstawie analizy określonych dla nich efektów kształcenia, można ocenić, że realizują one efekty kształcenia przewidziane dla ocenianego kierunku studiów. Wymiar godzin i treści programowe dla przedmiotów ogólnych pozwalają w szczególności na nabycie umiejętności językowych, technologia informacyjna na posługiwanie się wsparciem informatycznym dla poszukiwania, opracowywania i przetwarzania danych opisowych i liczbowych, przedmioty z zakresu nauk społecznych na poszerzenie wiedzy ogólnej oraz kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych ujętych w efektach kształcenia. Grupa przedmiotów podstawowych zapewnia realizację efektów kształcenia związanych z wiedzą i umiejętnościami w zakresie kanonu dyscypliny ekonomia oraz przedmiotów ilościowych stanowiących narzędzia w pracy ekonomisty. Przedmioty kierunkowe pozwalają na realizację

efektów kształcenia nastawionych na elementy wiedzy i umiejętności specyficzne dla dyscypliny ekonomia.

Odrębnie należy odnieść się do możliwości realizacji efektów kształcenia w ramach grupy przedmiotów specjalnościowych. Na ocenianym kierunku studiów oferowane są 4 specjalności: Gospodarka samorządów terytorialnych, Procesy innowacyjne w gospodarce rynkowej, Logistyka i marketing oraz Ubezpieczenia. Dwie pierwsze z wymienionych specjalności mieszczą się w kanonie wiedzy kierunku studiów Ekonomia. Realizowane w ich ramach treści programowe oraz stosowane metody dydaktyczne, o których stosowaniu można wnioskować jedynie pośrednio, pozwalają na osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności, a także kompetencji społecznych, odpowiadające kierunkowi studiów. Natomiast specjalność Logistyka i marketing odpowiada kanonowi kształcenia w ramach kierunku Zarządzanie, a specjalność Ubezpieczenia kierunkowi Finanse. Przewidziane dla nich efekty kształcenia nie dają odpowiednich podstaw do realizacji efektów wchodzących w zakres kierunku Ekonomia.

Studenci kierunku Ekonomia uczestniczą w jednych zajęciach (poza lektoratem) prowadzonych w języku obcym. Jest to konwersatorium z ekonomii prowadzone w języku angielskim bądź niemieckim w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych i 18 na studiach niestacjonarnych. Celem konwersatorium jest zapoznanie studentów z terminologią ekonomiczną w języku obcym oraz kształtowanie umiejętności prowadzenia rozmowy na tematy ekonomiczne w obcym języku. Zajęcia te mimo nazwy „konwersatorium” ujęte są w planie studiów jako wykłady i prowadzone były w ostatnich latach dla grup liczących od 17 do aż 87 osób. Prowadzenie w dużej grupie ogranicza niewątpliwie możliwości kształtowania umiejętności językowych. Ponadto merytorycznie było to powtarzanie treści z wykładów prowadzonych w języku polskim.

Praktyki zawodowe są obligatoryjnym elementem procesu kształcenia w ramach ocenianego kierunku studiów. Pozwalają one studentom na konfrontację wiedzy i weryfikację umiejętności nabytych w trakcie studiów w warunkach pracy w podmiotach gospodarczych. Stanowią też dla studentów sprawdzian posiadanych kompetencji społecznych odnoszących się do funkcjonowania w środowisku zawodowym.

W ramach przedmiotów kształcenia ogólnego realizowane są treści programowe z zakresu socjologii, historii gospodarczej, ochrony własności intelektualnej. Do tej grupy przedmiotów zaliczono także naukę języka obcego, technologię informacyjną oraz wychowanie fizyczne (tylko na studiach stacjonarnych). Przedmioty podstawowe ujęte w planie studiów to: matematyka, ekonometria, makro i mikroekonomia, zarządzanie, prawo, statystyka, międzynarodowe stosunki gospodarcze, rachunkowość. Przedmioty kierunkowe przekazują treści programowe z zakresu polityki społecznej, polityki gospodarczej, gospodarki regionalnej, analizy ekonomicznej, ekonomii integracji europejskiej, finansów publicznych i rynków finansowych. Przedmioty wspólne o charakterze specjalnościowym obejmują treści z zakresu gospodarki opartej na wiedzy, rynku pracy, makroekonomii gospodarki otwartej, wpływu gospodarki na środowisko, ekonomii rynku pracy, gospodarki opartej na wiedzy, przedsiębiorczości, konkurencyjności przedsiębiorstw, ekonomii rozwoju, prowadzenia przedsiębiorstwa i jego finansów, kierowania firmą. Zestaw przedmiotów podstawowych i kierunkowych jest prawidłowo dobrany i stanowi kanon wykształcenia ekonomisty.

Przedmioty wspólne specjalnościowe poszerzają wiedzę i umiejętności związane z kształceniem ekonomicznym o szereg istotnych zagadnień szczegółowych.

Przedmioty do wyboru realizowane są przez cztery ostatnie semestry w dość dużym wymiarze godzinowym (180 godzin na studiach stacjonarnych i 108 na studiach niestacjonarnych). Na studiach stacjonarnych realizowanych jest 11 przedmiotów a na studiach niestacjonarnych 9 z różnych zakresów tematycznych (ekonomia, zarządzanie). Realizacja tych przedmiotów pozwala na poszerzenie wiedzy i umiejętności oraz kształtowanie kompetencji studentów we wskazanych obszarach i wnosi wkład w realizację ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia dla kierunku Ekonomia. Przedmioty kształcenia ogólnego kształtują umiejętności językowe i informatyczne studentów oraz uzupełniają ich wiedzę i kompetencje z dyscyplin blisko powiązanych z ekonomią. Można zatem stwierdzić, że wymienione grupy treści i przewidziany dla nich wymiar godzinowy pozwalają realizować założone efekty kształcenia.

Formy zajęć dydaktycznych zostały określone w planach studiów oraz sylabusach przedmiotów. Na ocenianym kierunku studiów są w zasadzie stosowane dwie formy prowadzenia zajęć dydaktycznych: wykład i ćwiczenia. Forma konwersatorium jest stosowana w bardzo wąskim zakresie. Dominującą formą prowadzenia zajęć dydaktycznych jest wykład. Liczba godzin wykładów na studiach stacjonarnych w zależności od specjalności wynosi od 1065 do 1200, liczba godzin ćwiczeń od 570 do 705, a konwersatoriów na każdej specjalności 30 godzin. Na wykłady przypada zatem 60-66 proc. ogólnego wymiaru godzin zajęć przewidzianych dla ocenianego kierunku. Biorąc pod uwagę, że w ramach godzin ćwiczeń ujęty jest język obcy i wychowanie fizyczne (10 proc. ogólnego wymiaru godzin), na prowadzenie zajęć umożliwiających stosowanie aktywnych metod dydaktycznych przypada stosunkowo mała część ogólnego ich wymiaru. Na studiach niestacjonarnych liczba godzin wykładów w zależności od specjalności wynosi od 831 do 900, ćwiczeń od 456 do 525, a konwersatoriów na wszystkich specjalnościach 18 godzin. Oznacza to, że proporcje wykładów do ćwiczeń są identyczne, a udział wykładów wynosi od 60 do 66 proc. ogólnego wymiaru godzin zajęć. Z planu zajęć wynika, że żadne z nich nie są prowadzone w formie laboratorium, nawet z przedmiotów informatycznych.

Należy ocenić, że taka struktura godzin zajęć dydaktycznych w ujęciu ich form kładzie zbyt duży nacisk na przekaz wiedzy a daje mniejsze możliwości kształtowania umiejętności. Część studentów uważa, że ćwiczenia są prowadzone zbyt teoretycznie, polegają głównie na przekazaniu wiedzy a nie na kształceniu konkretnych umiejętności studentów. Studenci na spotkaniu z ekspertami PKA zgłaszali potrzebę większej liczby przedmiotów praktycznych oraz większy wymiar ćwiczeń. ZO PKA sugeruje zwiększenie wymiaru godzin zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń bądź laboratoriów.

W raporcie samooceny jedynie ogólnie wskazano na stosowanie różnych metod kształcenia, nie przypisując ich do żadnych zajęć. Natomiast w sylabusach przedmiotów, które są przeznaczonym do tego miejscem, nie określono metod kształcenia. Nie pozwala to na dokonanie oceny czy prowadzący zajęcia realizują założone efekty kształcenia poprzez zastosowanie odpowiednich metod dydaktycznych. Zespół Oceniający PKA zwraca uwagę, że dobór odpowiednich metod dydaktycznych do poszczególnych przedmiotów oraz ich opis w

sylabusach są niezbędnym elementem procesu kształcenia i ma istotny wpływ na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Koncepcja kształcenia realizowana na ocenianym kierunku studiów przewiduje, że studenci dokonują wyboru następujących modułów (grup przedmiotów): języka obcego (120 godzin, 5 punktów ECTS), wykładów do wyboru, seminarium dyplomowego oraz specjalności. Na studiach stacjonarnych na wykłady do wyboru przewidzianych jest 180 godzin (12 punktów ECTS), na seminarium dyplomowe 60 godzin (10 punktów ECTS) a na każdej z oferowanych specjalności 420 godzin (26 punktów ECTS). Łącznie na te moduły przypadają 53 punkty ECTS, tj. 29,4 proc. ogólnej liczby punktów przewidzianych w programie studiów. Przedmiotami do wyboru są przedmioty poszerzające wiedzę z zakresu ekonomii, zarządzania i finansów. Na studiach niestacjonarnych język obcy realizowany jest w wymiarze 120 godzin (5 punktów ECTS), na wykłady do wyboru przewidzianych jest 108 godzin (12 punktów ECTS), na seminarium dyplomowe 60 godzin (10 punktów ECTS) a na każdej z oferowanych specjalności 252 godziny (26 punktów ECTS). Łącznie na te moduły przypada zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych po 53 punkty ECTS, tj. 29,4 proc. ogólnej liczby punktów przewidzianych w programie studiów.

Na podstawie powyższej analizy przedmiotów do wyboru należy stwierdzić, że na kierunku Ekonomia zapewniona jest odpowiednia liczba punktów ECTS uzyskiwanych w ramach przedmiotów do wyboru. Tym samym spełniony wymóg sformułowany w § 5, ust. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia przewidujący minimalny wskaźnik 30 proc.

Przedmioty specjalizacyjne realizowane są w wymiarze godzinowym wynoszącym odpowiednio: 420 godzin na studiach stacjonarnych i 252 na studiach niestacjonarnych. Obejmują one w zależności od specjalności od 15 do 22 przedmiotów. W ramach tych obszernych grup przedmiotów możliwe jest przekazywanie odpowiedniej wiedzy specjalistycznej i kształtowanie umiejętności.

Podsumowując ocenę czasu trwania kształcenia, prawidłowości doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru, należy stwierdzić, że wymagania w tym zakresie spełnione są niemal w pełni. Odpowiednio długi jest czas trwania kształcenia i właściwie dobrane są treści kształcenia. W tym ostatnim zakresie zastrzeżenia budzi jednak realizacja dwóch specjalności nie należących do kanonu wiedzy kierunku Ekonomia (Logistyka i marketing oraz Ubezpieczenia). Dość niski jest także udział zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń w ogólnej liczbie godzin zajęć. W odpowiednich dokumentach nie zostały określone metody kształcenia.

System ECTS oparty jest na regulacjach zawartych w Regulaminie studiów. Przewiduje on, że ramowe programy nauczania poszczególnych przedmiotów muszą w szczególności określać liczbę punktów ECTS. Łączne obciążenia studenta powinny odpowiadać średnio 30 punktom ECTS w semestrze oraz 60 w skali roku. Liczba punktów dla poszczególnych przedmiotów powinna odpowiadać nakładowi pracy studenta w postaci normatywnego czasu, wymaganego do osiągnięcia określonych efektów kształcenia.

W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów powołani zostali wydziałowy koordynator oraz kierunkowi koordynatorzy ds. systemu ECTS. Wydziałowy koordynator sprawuje nadzór nad zgodnością systemu z obowiązującymi przepisami oraz współpracuje z osobami odpowiedzialnymi na szczeblu uczelni za sprawy ECTS. Koordynator kierunkowy jest odpowiedzialny za przygotowanie systemu punktów, a w szczególności przypisanie ich do poszczególnych przedmiotów oraz przygotowuje Pakiet Informacyjny ECTS na dany rok. Koordynator zajmuje się także sprawami związanymi z wymianą międzyuczelnianą studentów. Organizuje spotkania informacyjne dla studentów, uczestniczy w kwalifikacji kandydatów na wyjazd, wspomaga studentów w przygotowaniu dokumentacji związanej z wymianą, utrzymuje bieżące kontakty z uczestnikami wymiany. W ostatnim roku w wymianie uczestniczyło 8 studentów Wydziału Nauk Społecznych, w tym 4 z kierunku Ekonomia. Mankamentem obecnego systemu jest samodzielne przypisywanie punktów ECTS do przedmiotów przez koordynatora bez udziału wykładowców. W opinii studentów system ten nie jest dla nich zrozumiały.

Analiza sylabusów przedmiotów wskazuje, że punkty ECTS zostały na ogół prawidłowo przypisane do poszczególnych przedmiotów w oparciu o kryterium średniego nakładu pracy potrzebnego do osiągnięcia wymaganych efektów kształcenia. Plany studiów stacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia przewidują, w zależności od specjalności, uzyskanie łącznej liczby od 180 do 182 punktów. Do grupy przedmiotów kształcenia ogólnego przypisane zostały 23 punkty, przedmiotów przekazujących treści podstawowe 53 punkty, przedmiotów kierunkowych 24, wykładów do wyboru 12 punktów, przedmiotów specjalnościowych 58 punktów. Za seminarium dyplomowe i przygotowanie pracy licencjackiej student może uzyskać 10 punktów ECTS, a za praktykę zawodową 2. Liczba punktów ECTS w poszczególnych semestrach wynosi od 29 do 31 (w zależności od specjalności), a w skali roku od 60 do 62.

Na studiach niestacjonarnych łączna liczba punktów ECTS wynosi na wszystkich specjalnościach 180. Występuje identyczny rozkład punktów ECTS pomiędzy poszczególne przedmioty i ich grupy jak na studiach stacjonarnych. Mniejsza o dwa liczba punktów wynika z braku na studiach niestacjonarnych wychowania fizycznego. Liczba punktów ECTS w poszczególnych semestrach wynosi 30, a tym samym w skali roku 60.

Punkty ECTS podane są w planie studiów i w sylabusach przedmiotów. Są również wpisywane w indeksach, kartach osiągnięć studenta i suplemencie.

Tak skonstruowany system ECTS jest formalnie zgodny zarówno ze standardami kształcenia oraz wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu MNiSzW z dnia 3.10.2006 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć studenta jak i Rozporządzeniu MNiSzW z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta. Dyskusyjne jest przypisywanie punktów ECTS do przedmiotów przez koordynatora, który kieruje się bardziej zasadami formalnymi niż kwestiami merytorycznymi. Należy zalecić określanie punktów dla poszczególnych przedmiotów przez organ kolegialny odpowiedzialny za opracowywanie programów kształcenia.

Na ocenianym kierunku studiów nie ma aktualnie osób studiujących według indywidualnego programu studiów.

Zakres wykorzystania systemu ECTS w związku z indywidualizacją studiów, wymianą międzyuczelnianą i międzynarodową jest bardzo niewielki. Wynika to przede wszystkim z małej liczby studentów na ocenianym kierunku studiów.

Analiza prawidłowości sekwencji przedmiotów i modułów została przeprowadzona na podstawie planu i programu studiów. W pierwszym i drugim semestrze studiów realizowana jest większość przedmiotów kształcenia ogólnego i 6 przedmiotów podstawowych. Pozostałe przedmioty podstawowe są w sposób uzasadniony włączone do programu kształcenia w semestrach od trzeciego do piątego. Nauka języka obcego jest prowadzona przez cztery pierwsze semestry, co jest rozwiązaniem uzasadnionym. Przedmioty kierunkowe realizowane są od semestru czwartego do szóstego w odpowiedniej sekwencji czasowej. Wspólne przedmioty specjalizacyjne realizowane są w ostatnich czterech semestrach. Blok przedmiotów specjalnościowych rozpoczyna się od semestru czwartego i trwa do semestru szóstego (poza specjalnością Ubezpieczenia, która rozpoczyna się o jeden semestr wcześniej). Seminarium dyplomowe prowadzone jest w ostatnich dwóch semestrach. Przyjęta na ocenianym kierunku studiów sekwencja realizacji modułów i przedmiotów jest prawidłowa.

W planach studiów, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, ujęta została praktyka w wymiarze 150 godzin. Praktyka powinna trwać 6 tygodni w sposób ciągły w miesiącach wakacyjnych po drugim roku studiów. Jedynie w uzasadnionych przypadkach praktyki mogą odbywać się w trakcie roku akademickiego, o ile nie kolidują z zajęciami. Za praktykę student otrzymuje 2 punkty ECTS.

Cele praktyk zawodowych zostały sformułowane w sposób prawidłowy. Mają one służyć zapoznaniu studenta z funkcjonowaniem różnych podmiotów i instytucji oraz weryfikować jego umiejętności nabyte w trakcie studiów. Praktyki odbywają się w podmiotach gospodarczych, urzędach oraz innych jednostkach organizacyjnych. Z informacji uzyskanych od pełnomocnika ds. praktyk zawodowych wynika, że uczelnia nie zawarła ramowych porozumień w sprawie organizacji praktyk. Uczelnia zawiera natomiast indywidualne porozumienie w sprawie odbycia praktyki przez studenta, po ustaleniu jej miejsca. Nadzór nad organizacją i przebiegiem praktyk sprawują Prorektor ds. Filii, dziekan wydziału, kierownik Zakładu Ekonomii, zastępca kwestora ds. Filii oraz pracownik administracyjny ds. praktyk zawodowych. Dla ocenianego kierunku studiów został powołany opiekun praktyk zawodowych. Organizuje on na początku czwartego semestru spotkanie ze studentami, w ramach którego zapoznaje ich z ramowym programem praktyki oraz zasadami ich odbywania i zaliczania. Zwraca się w szczególności uwagę na powiązanie miejsca praktyki ze specjalnością studiów. Jednak to sami studenci poszukują miejsca do odbycia praktyki, a dopiero w razie trudności z tym związanych zwracają się do pełnomocnika o pomoc.

Uczelnia wystawia studentowi skierowanie na praktykę. W czasie praktyki student jest zobowiązany do realizacji programu praktyki. W uzasadnionych przypadkach możliwe jest odbywanie praktyki w okresie zajęć dydaktycznych, jeżeli nie koliduje to z nimi. Zaliczenie praktyki może nastąpić także w oparciu o praktykę odbywaną indywidualnie przez studenta, pracę zawodową w trakcie studiów, wolontariat w uprawnionych instytucjach. W roku akademickim 2010/2011 wszyscy studenci studiów stacjonarnych odbyli praktykę. Natomiast z możliwości zaliczenia praktyki na podstawie wykonywanej pracy skorzystało 28 studentów studiów niestacjonarnych, tj. $\frac{3}{4}$ studentów drugiego roku.

Zaliczenia praktyki dokonuje opiekun wpisując do indeksu oceny z praktyki. Zaliczenie dokonywane jest na podstawie karty informacyjnej wraz z opinią wypełnioną przez zakładowego opiekuna praktyki oraz odpowiednich wpisów w dzienniku praktyki. Dokumentacja praktyk znajduje się w aktach osobowych studenta. W szczególności znajdują się w niej dokumenty, w oparciu o które nastąpiło zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej. Na podstawie informacji uzyskanych od pełnomocnika ds. praktyk zawodowych oraz dokumentacji z nimi związanej można sformułować wniosek, że przebieg praktyki jest kontrolowany jedynie od strony formalnej. Nie następuje merytoryczna weryfikacja efektów praktyk. W związku z tym nie są one w pełni powiązane z celami i efektami kształcenia. Należałoby rozważyć zasadność sprawowania opieki merytorycznej nad praktykami przez promotorów.

Program praktyk studenckich jest prawidłowo włączony w proces kształcenia na kierunku Ekonomia. Wymiar praktyk studenckich jest właściwy, terminy ich realizacji i dobór miejsc, w których się odbywają są spójne z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk.

Studia na ocenianym kierunku prowadzone w formie studiów stacjonarnych oparte są na harmonogramie zajęć organizowanych od poniedziałku do piątku z różnym rozkładem w trakcie dnia pomiędzy godziną 8.00 a godziną 18.20. Wykłady prowadzone są w blokach 2,3 i 4-godzinnych, ale najczęściej są to jednostki dwugodzinne, a ćwiczenia w blokach 2-godzinnych. Duża część zajęć odbywa się co dwa tygodnie. Nie występuje zjawisko nadmiernej kumulacji zajęć.

Zajęcia na studiach niestacjonarnych odbywają się w ramach zjazdów sobotnio-niedzielnymi, po 11 w każdym semestrze. Zajęcia zarówno w soboty, jak i w niedziele trwają od godziny 8.00 do późnych godzin wieczornych, nawet do godziny 20.00. Zajęcia dydaktyczne odbywają się w blokach: wykłady 4-godzinnych, a ćwiczenia 3-godzinnych. Pomędzy poszczególnymi blokami są zaplanowane są z reguły przerwy 10-minutowe, ale przewidziana jest także jedna przerwa 30-minutowa. Taka organizacja zajęć jest prawidłowa z punktu widzenia studiów niestacjonarnych.

Sesje egzaminacyjne na studiach niestacjonarnych są dość krótkie i trwają 9 dni.

Na studiach stacjonarnych liczebność roczników wynosi 57-81 osób. W związku z tym ćwiczenia prowadzone są na pierwszym i trzecim roku studiów w trzech, a na drugim w czterech grupach, co powoduje, że ich liczebność wynosi 17-24 osoby. Na studiach niestacjonarnych liczebność roczników wynosi 20-40 osób. Na pierwszym odbywają się w jednej grupie, a na drugim i trzecim w dwóch, przy ich liczebności 13-25 osób. Lektoraty prowadzone są w grupach 15-28-osobowych. SeminaRIA prowadzone są w grupach liczących od 10 do 15 uczestników.

Na ocenianym kierunku studiów nie są prowadzone zajęcia bez udziału nauczyciela.

Regulamin studiów umożliwia osobom szczególnie uzdolnionym studia według indywidualnego planu i programu nauczania. Aktualnie na ocenianym kierunku żaden ze studentów nie studiuje w takim trybie. Wynika to zdaniem pracowników Wydziału z małej liczby studentów oraz ograniczonych możliwości wyboru zajęć z innych kierunków. Zespół

ekspertów PKA zaleca otoczenie opieką najzdolniejszych studentów i zachęcanie ich do podejmowania studiów według indywidualnego planu i programu nauczania.

Ogólnie można ocenić, że konstrukcja programu kształcenia na kierunku Ekonomia prowadzonym w Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach stwarza możliwość osiągnięcia w odpowiednim stopniu ogólnych i specyficznych efektów kształcenia określonych dla tego kierunku studiów w ramach ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Jest też zgodna ze standardami kształcenia formułowanymi przez MNSW w Rozporządzeniu z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów w zakresie odnoszącym się do kierunku ekonomia.

2) *„Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość”.*

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów nie opracowała matrycy efektów kształcenia. Uniemożliwia to pełną ocenę realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w ramach poszczególnych modułów (przedmiotów). Jak wskazano powyżej przedstawiono odniesienie opracowanych przez uczelnię efektów kierunkowych do efektów obszarowych w zakresie nauk społecznych. Brak matrycy efektów kształcenia nie pozwala na ocenę w jaki sposób i w jakim zakresie efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów realizowane są w ramach poszczególnych modułów (przedmiotów).

Następnym czynnikiem, który należy wziąć pod uwagę przy ocenie spójności zakładanych efektów kształcenia i treści programowych jest to, że efekty kształcenia zostały w dużym stopniu dostosowane do już istniejących planów studiów. Prawidłowa ścieżka powinna polegać na założeniu efektów kształcenia, które jednostka prowadząca kierunek studiów chce realizować w jego ramach i wprowadzenie do programu studiów modułów (przedmiotów) oraz metod dydaktycznych pozwalających na ich realizację. W przypadku ocenianego kierunku studiów w ogóle nie określono w oparciu o jakie metody dydaktyczne będą realizowane poszczególne moduły (przedmioty).

Dla obydwu form studiów prowadzonych na ocenianym kierunku opracowano identyczne efekty kształcenia i treści programowe ujęte w takim samym układzie przedmiotów. Przypisano im jednakową liczbę punktów ECTS. Jedyną różnicą jest mniejszy wymiar godzin zajęć kontaktowych realizowanych na studiach niestacjonarnych. Powyższe uwagi sformułowane pod adresem spójności efektów kształcenia i treści programowych oraz braku określenia metod dydaktycznych w odniesieniu do studiów stacjonarnych dotyczą także studiów niestacjonarnych.

W opinii ZO PKA efekty kształcenia i treści programowe opracowane dla ocenianego kierunku studiów tworzą w dużym stopniu spójną całość. Jednak pełna weryfikacja w tym zakresie nie jest możliwa ze względu na brak dwóch istotnych elementów: macierzy efektów kształcenia oraz określenia metod dydaktycznych. ZO sugeruje uzupełnienie obecnego systemu o te dwa elementy.

Zespół ekspertów PKA dokonał także oceny postępów jakie jednostka poczyniła w odniesieniu do poprzednich ocen z 2005 i 2006 r. Podstawą oceny w tym zakresie był raport Zespołu Oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji przeprowadzonej w

dniu 14 maja 2005 r. na Wydziale Nauk Społecznych w Filii Uczelni w Piotrkowie Trybunalskim dotyczącej oceny jakości kształcenia na poziomie zawodowym na kierunku „ekonomia” oraz stosowne dokumentu umożliwiając porównanie opisanego w raporcie stanu rzeczy z sytuacją aktualną, a także rozmowy z osobami odpowiedzialnymi za kierunek studiów Ekonomia.

Zastrzeżenia sformułowane w ramach powołanego raportu dotyczyły następujących podstawowych kwestii:

- wskazano na potrzebę istotnego wzmocnienia kadry ocenianego kierunku studiów, zwłaszcza w grupie pracowników z tytułem naukowym lub stopniem doktora habilitowanego zatrudnionych na I etacie. Większość zatrudnionych profesorów i doktorów habilitowanych była zatrudniona na II etacie i posiadała czasowe umowy o pracę. Kadra w grupie profesorów nie zapewniała minimum kadrowego do prowadzenia studiów na ocenianym kierunku.

Aktualnie nadal w grupie profesorów i doktorów habilitowanych zatrudnieni są wyłącznie pracownicy w drugim miejscu pracy. Jednostka spełnia jednak wymagania kadrowe do prowadzenia studiów pierwszego stopnia.

- zwrócono uwagę na potrzebę stworzenia dostatecznie bogatej oferty kształcenia w językach obcych, która pozwalałoby na korzystanie z dorobku i oferty kształcenia na uczelniach zagranicznych.

W aktualnych planach studiów ujęte jest konwersatorium w języku obcym z zakresu ekonomii. Inne zajęcia prowadzone są wyłącznie w języku polskim. Jednostka nastawiona jest na kształcenie studentów w skali regionalnej. Prowadzona jest wymiana zagraniczna w ramach programu ERASMUS, ale obejmuje ona jedynie wyjazdy studentów miejscowych.

- Zespół Oceniający wskazywał na potrzebę ograniczenia liczby specjalności na kierunku studiów Ekonomia.

Obecnie prowadzone są cztery specjalności, w tym dwie nie odpowiadające kanonowi kierunku studiów. Zalecenie pozostaje zatem aktualne.

- wskazano na potrzebę podniesienia jakości prac dyplomowych.

Obecnie przeprowadzona ocena wskazała na występujące słabości prac dyplomowych: niezgodność tematyki prac z kierunkiem studiów i specjalnością, braki opisu metodyki, wąskie części empiryczne prac. Ogólnie jednak ich poziom należy uznać za zadowalający.

- Zespół Oceniający zwrócił uwagę na potrzebę systematycznego doskonalenia jakości i unowocześniania metod prowadzenia zajęć dydaktycznych.

W aktualnych programach kształcenia brak jest określenia metod prowadzenia zajęć dydaktycznych. Stosunkowo wąski jest zakres kształtowania umiejętności studentów w oparciu o przygotowanie projektów, czy innych samodzielnych prac podlegających ocenie.

- wskazano na potrzebę zwiększenia pomocy władz Wydziału w umożliwieniu odbywania praktyk zawodowych.

Aktualny system praktyk zawodowych należy uznać za prawidłowy. Studenci uzyskują niezbędne wsparcie ze strony opiekuna praktyk i Wydziału.

- Zespół Oceniający postulował zwiększenie liczby pozycji literatury przedmiotu, zwłaszcza z zakresu ekonomii w bibliotece.

Aktualny stan wyposażenia biblioteki Wydziału w literaturę z zakresu ekonomii jest właściwy.

- zaproponowano wprowadzenie w dziekanacie systemu zintegrowanego komputerowo.

Obecny stan obsługi studentów przez dziekanat przy wsparciu systemu informatycznego nie budzi zastrzeżeń.

- zaproponowano utworzenie na Wydziale Biura Karier.

Aktualnie funkcjonuje Akademickie Biuro Karier, a jego aktywność należy ocenić wysoko.

W oparciu o powyższą ocenę należy stwierdzić, że zastrzeżenia o podstawowym z punktu widzenia możliwości prowadzenia kształcenia na kierunku Ekonomia zostały usunięte. Część postulatów związanych z jakością kształcenia pozostaje jednak aktualna.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Podstawowe elementy procesu kształcenia ocenianego kierunku studiów spełniają wymagania szczegółowe wynikające z ogólnie obowiązujących przepisów dotyczących czasu trwania studiów, struktury programu studiów, sekwencji przedmiotów, punktów ECTS, praktyk zawodowych, organizacji procesu kształcenia. Zastrzeżenia budzi zwłaszcza brak określenia metod dydaktycznych stosowanych w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów, dość mały udział zajęć realizowanych w ramach ćwiczeń.

2) Dobór metod kształcenia, form zajęć oraz treści kształcenia poszczególnych przedmiotów do zakładanych efektów kształcenia spełniają standardy kształcenia oraz tworzą spójną całość. Opracowane dla ocenianego kierunku studiów efekty kształcenia i treści programowe tworzą w dużym stopniu spójną całość. Brak jest jednak dwóch istotnych elementów: macierzy efektów kształcenia oraz określenia metod dydaktycznych.

4. „Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów”.

1) *„Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiając osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu”*,

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicy .

Do minimum kadrowego uczelnia zgłosiła 3 samodzielnych pracowników i 6 doktorów. Po analizie ich dorobku ZO zakwalifikował wszystkich wykładowców zaproponowanych przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filię w Piotrkowie Trybunalskim, czyli 3 osoby z grupy profesorów i doktorów habilitowanych oraz 6 doktorów do zakresu ocenianego kierunku studiów. Spełnione są zatem ilościowe wymogi minimum kadrowego sformułowane w §8 ust. 3 rozporządzenia MNiSzW z dnia 27 lipca 2006.

W minimum kadrowym jest dwóch profesorów tytularnych, co potwierdza wysoką jakość kadry dydaktycznej UJK, Filii w Piotrkowie Trybunalskim. Wszyscy profesorowie zatrudnieni są na drugim etacie, tylko 3 doktorów jest na pierwszym etacie. WNS bazuje na zasobach kadrowych Uniwersytetu Łódzkiego. Najnowsze nabytki kadrowe (na zasadach konkursu) są niewielkie i dotyczą okresu sprzed 2 lat. ZO PKA uważa, że uczelnia o profilu uniwersyteckim powinna podjąć bardziej aktywne starania na rzecz stworzenia własnej kadry dydaktycznej.

Wskazane do minimum kadrowego osoby przed rozpoczęciem roku akademickiego 2011/2012 złożyły oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego kierunku „ekonomia” na poziomie studiów I stopnia. Stosowana forma oświadczeń w Uczelni pozwala stwierdzić spełnienie wymogu określonego w art. 112a ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji stwierdza się, iż osoby wskazane do minimum kadrowego spełniają warunki określone w przepisach prawa, w tym posiadają odpowiednie kwalifikacje naukowe i dorobek w danym obszarze wiedzy lub doświadczenie zawodowe, pensum dydaktyczne, wymiar czasu pracy, nie przekroczyli limitu minimumów kadrowych, złożyli oświadczenia dotyczące zaliczenia do minimum kadrowego.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania określone w § 11 pkt. 2 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144 poz. 1048 z późn. zm.). Wynosi 1: 33,67 przy wymaganym 1:80.

2) „Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów”.

Struktura kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku jest prawidłowa. Ekonomia jest reprezentowana przez dwóch profesorów, jednego doktora habilitowanego i sześciu doktorów. Wszyscy nauczycieli akademicy, którzy tworzą minimum kadrowe spełniają warunek posiadania odpowiednich kwalifikacji naukowych i dorobku naukowego oraz realizują przewidziane przepisami prawa minimalne pensum dydaktyczne, które w przypadku osób posiadających tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego przekracza 60 godzin zajęć dydaktycznych, a dla nauczycieli ze stopniem naukowym doktora przekracza 90 godzin zajęć w ciągu roku akademickiego.

Analizując strukturę minimum kadrowego pod względem posiadanych kwalifikacji i prowadzonych zajęć należy stwierdzić, że w minimum kadrowym znajdują się specjaliści z zakresu makroekonomii, mikroekonomii, ubezpieczeń, ekonomii międzynarodowej i integracji europejskiej, finansów publicznych, restrukturyzacji gospodarki, sektora MSP, polityki gospodarczej, przedsiębiorczości i konkurencyjności przedsiębiorstw oraz rachunkowości finansowej i zarządczej. W składzie minimum brakuje ekspertów z zakresu ekonometrii i statystyki oraz logistyki i marketingu. Wykłady z zakresu tych przedmiotów są prowadzone przez osoby spoza minimum kadrowego. Doświadczenie praktyczne nauczycieli akademickich jest zróżnicowane i odnosi się do różnych sfer życia gospodarczego.

Podczas oceny programowej Zespół Oceniający przeprowadził hospitację 6 zajęć dydaktycznych, których poziom prowadzenia ocenia się jako dobry.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

3) „Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą”.

Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, na ocenianym kierunku studiów „ekonomia” należy ocenić pozytywnie. W latach 2006-2011 dwóch magistrów obroniło prace doktorskie, jedna osoba uzyskała stopień doktora habilitowanego i jedna tytuł naukowy profesora.

Władze Wydziału Nauk Społecznych realizują korzystną dla młodych pracowników naukowych politykę rozwoju naukowego i awansową. Każdy nauczyciel akademicki jest okresowo (raz na 4 lata) oceniany przez Radę Wydziału, która formułuje ewentualne zalecenia związane z realizowanymi badaniami naukowymi, aktywnością i problematyką publikacyjną oraz stopniem zaawansowania kolejnych prac awansowych.

Na stanowiska asystentów, adiunktów i profesorów organizowane są konkursy, których zasady są wcześniej znane i transparentne. Dzięki temu możliwe jest stałe optymalizowanie wielkości i struktury zatrudnienia, w zależności od potrzeb dydaktycznych uwarunkowanych skalą naboru i uruchamianiem kolejnych specjalności.

Uczelnia prowadzi politykę kadrową ukierunkowaną na podnoszenie jakości kształcenia. W przypadku niezadowolającej oceny zajęć dydaktycznych, np. wynikającą z ankietyzacji studentów, pracownik wzywany jest na rozmowę do kierownika zakładu lub dziekana, podczas której wyjaśnia przyczyny słabej oceny uzyskanej od studentów i możliwości poprawy tego stanu rzeczy. O tym, iż rozmowy te nie są zwykłą formalnością świadczy np. fakt, że w 2005 roku w wyniku zastrzeżeń PKA 7 nauczycieli, którzy nie mogli firmować kierunku, np. z powodu braku publikacji merytorycznie nawiązujących do kierunku studiów i wykładanych przedmiotów, zostało zwolnionych i żaden z nich nie odwołał się do sądu pracy.

Władze Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filii w Piotrkowie Trybunalskim umożliwiają nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia na ocenianym kierunku możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji i nabywania doświadczeń w drodze wizyt w 11 zagranicznych partnerskich uczelniach i innych instytucjach oraz poprzez wymianę kadry i studentów w programie ERASMUS. Liczba wykładowców odbywających staże w innych krajach nie jest satysfakcjonująca. W latach 2007-2011 zanotowano 6 wyjazdów kadry (do Hiszpanii, Portugalii, Litwy i Estonii), co oznacza, że władze Wydziału Nauk Społecznych powinny podjąć działania na rzecz bardziej skutecznego motywowania wykładowców do internacjonalizacji kształcenia. Problemem jest również brak zainteresowania zagranicznych wykładowców współpracą z Wydziałem Nauk Społecznych UJK.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Do minimum kadrowego zaliczono 9 osób, w tym 3 samodzielnych pracowników nauki i 6 doktorów. Konfiguracja struktury kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Bardzo korzystna relacja liczby nauczycieli akademickich do liczby studentów (1:34) umożliwia zindywidualizowane podejście do nauczania.

2) Nauczyciele akademicy zaliczani przez Uczelnię do minimum kadrowego na kierunku „ekonomia” posiadają odpowiednie kwalifikacje naukowe, dorobek publikacyjny oraz realizują pensum dydaktyczne w wymaganym wymiarze.

3. Polityka kadrowa prowadzona przez władze Uczelni i ocenianego Wydziału Nauk Społecznych jest transparentna i sprzyja rozwojowi naukowemu i podnoszeniu kwalifikacji przez nauczycieli akademickich. Mają oni możliwość prowadzenia badań naukowych, udziału w wymianie z partnerskimi uczelniami za granicą, z czego niestety korzystają w niewielkim zakresie.

5. „Jednostka dysponuje właściwą infrastrukturą dydaktyczną i naukową zapewniającą realizację zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych”.

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim posiada dobrą bazę dydaktyczną, która umożliwia w pełni realizację zakładanych efektów kształcenia. Infrastrukturę dydaktyczną tworzą budynki dydaktyczne A i B o łącznej powierzchni blisko 10 tys. m², 4 nowoczesne pracownie komputerowe, biblioteka, czytelnia, 2 sale gimnastyczne i inne zasoby. W budynkach A i B znajduje się w sumie 49 sal wykładowych i ćwiczeniowych, w tym aula dla 230 studentów.

Zasoby biblioteczne liczą 103 503 książki i 6808 egzemplarzy czasopism. Zbiór czasopism obejmuje 715 tytułów. Na bieżąco Uczelnia prenumeruje 143 tytuły gazet i czasopism. Księgozbiór z zakresu ekonomii obejmuje około 2600 książek, skryptów i roczników statystycznych oraz 57 tytułów czasopism. W bibliotece podręcznej jest 50 tys. książek. W bibliotece znajdują się 4 komputerowe stanowiska umożliwiające dostęp do wielu katalogów bibliotecznych, takich jak katalogi centralne: Karo, NUKAT, FIDKAR, CBW, Katalog Bibliotek Naukowych PAN, Centralny Katalog Piśmiennictwa Wojskowego oraz pełnotekstowe bazy danych: ELSEVIER, Springer, Web of Knowledge, EBSCO. W bibliotece stworzono bazę publikacji pracowników Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim, która zawiera 1921 opisów bibliograficznych i jest systematycznie wzbogacana.

Biblioteka posiada 88 miejsc do pracy własnej, w tym jedno przystosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Nie budzą zastrzeżeń godziny otwarcia wypożyczalni i czytelnia: 9-18 poniedziałek-piątek i 9-15 w soboty, podczas których mają miejsce zjazdy. W Uczelni funkcjonuje sklep oferujący skrypty i inne książki opublikowane przez Wydawnictwo UJK i inne oficyny. Można w nim również skserować notatki z zajęć lub materiały dydaktyczne.

W budynku funkcjonują dość dobrze wyposażone i sukcesywnie wzbogacane o najnowszy sprzęt 4 pracownie komputerowe. W ostatnich latach zanotowano bardzo korzystne zmiany w zakresie wyposażenia sal dydaktycznych w sprzęt multimedialny.

Posiadana przez UJK baza dydaktyczna i naukowa w pełni umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia i prowadzenia badań naukowych. Sale wykładowe i ćwiczeniowe oraz laboratoria są wyposażone w nowoczesny sprzęt oraz łącza internetowe. Baza dydaktyczna jest dobrze oceniana przez studentów i pracowników UJK.

W opinii studentów infrastruktura Wydziału jest zgodna ze specyfiką kierunku ekonomia i umożliwia im kształcenie na odpowiednim poziomie. Studenci zwrócili uwagę, iż Władze Wydziału dążą do poprawy warunków studiowania. W tym zakresie dostrzegają dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, co w ich opinii jest bardzo potrzebne. Krytycznie natomiast oceniają mało miejsca do pracy własnej, na korytarzach czy w specjalnie do tego przeznaczonych pomieszczeniach. Jedynym takim pomieszczeniem jest czytelnia, której wielkość jest niewystarczająca dla potrzeb studentów. Ponadto czytelnia nie umożliwia przygotowywania grupowych projektów, które studenci przygotowują na zajęcia.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium

Infrastruktura dydaktyczna (specjalistyczne pracownie i oprogramowanie) i naukowa (zasoby biblioteczne) jest dobrze dostosowana do procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów i pozwala na osiągnięcie deklarowanych efektów kształcenia.

6. „Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów”.

Zakres i problematyka realizowanych badań naukowych jest uzależniony od możliwości finansowych Wydziału Nauk Społecznych. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę koncentrują się wokół tematów związanych z trzema obszarami badawczymi a mianowicie systemem ubezpieczeń majątkowych i osobowych, determinantami rozwoju logistyki oraz samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego. W okresie sprawozdawczym prowadzone były zarówno badania statutowe (Tematy: Logistyka szansą rozwoju miasta i regionu piotrkowskiego oraz Logistyka – aspekty regionalne, krajowe i europejskie jak i własne. Projekty te były realizowane przez liczne zespoły badawcze. Rezultaty prac opublikowano w obszernych monografiach oraz zreferowano na konferencjach naukowych. Kolejne badania statutowe poświęcono genezie i perspektywom rozwoju logistyki oraz ocenie stanu świadomości ubezpieczeniowej w ubezpieczeniach majątkowych i życiowych. Rezultaty studiów literaturowych i badań empirycznych zostały opublikowane w różnych periodykach, zeszytach naukowych i materiałach konferencyjnych. Tylko niektóre spośród publikacji afiliowane są do ocenianej jednostki (szczególnie te zawarte w Zeszytach Naukowych Instytutu Ekonomii UJK), większość afiliowana jest do drugiej uczelni, w której zatrudnieni są pracownicy naukowo-dydaktyczni (głównie Uniwersytet Łódzki). Słaba jest aktywność kadry naukowo-dydaktycznej ocenianego kierunku w pozyskiwaniu środków na badania w postaci grantów zewnętrznych.

W filii uczelni w Piotrkowie Trybunalskim dynamicznie działają koła naukowe, których członkami są studenci wizytowanego kierunku. Osoby zaangażowane w aktywność kół

naukowych mają poczucie autonomii w zakresie podejmowanych planów na działalność kół, uczestnictwa w konkretnych przedsięwzięciach oraz w zakresie finansowym. Ponadto członkowie kół naukowych czują wsparcie merytoryczne ze strony nauczycieli akademickich będących ich opiekunami oraz władz wydziału. Członkowie kół nie mają problemu z korzystaniem z zaplecza dydaktycznego Uczelni czy sprzętu multimedialnego, komputerowego. Osoby obecne na spotkaniach prezentowały publikacje ze swoim udziałem. Jedynym czynnikiem ograniczającym działalność kół naukowych w Filii są niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ich działalność. Przedstawiciele każdego z kół podkreślali utrudnia to ich swobodny rozwój naukowy w szczególności czynny udział w konferencjach odbywających się na terenie Polski.

Studenci studiów niestacjonarnych podczas spotkania z ekspertami PKA wyrazili chęć zaangażowania się w działalność naukową. Podkreślali, że posiadają mało informacji na temat możliwości rozwoju naukowego. Studenci chętnie spotkaliby się z przedstawicielami kół naukowych czy pracownikami naukowymi którzy mogą zaangażować ich w swoją działalność. Władze Wydziału powinny zatroszczyć się o lepszy przepływ informacji w tym zakresie.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ocena: ZO odstąpił od oceny tego kryterium z uwagi na brak wymogu prowadzenia badań naukowych w jednostce realizującej studia I stopnia.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium

Wprawdzie prowadzenie studiów jedynie na poziomie I stopnia nie zobowiązuje Uczelni do realizacji badań naukowych, ale w ocenie Zespołu Ekspertów PKA jest to działalność ze wszech miar pożądana i próby realizacji takich badań pomimo problemów z ich finansowaniem oceniamy pozytywnie. Z aprobatą odnotowujemy stwarzanie możliwości rozwoju naukowego studentów oraz ich uczestnictwa w badaniach naukowych.

7. „Uczelnia zapewnia studentom właściwe wsparcie w procesie uczenia się”.

1) *„Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów”.*

Ocena zasad rekrutacji kandydatów na studia została przeprowadzona w oparciu o Uchwałę Senatu nr 35/2010 z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia w roku akademickim 2011/2012, Uchwałę Senatu nr 26/2011 z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia w roku akademickim 2012/2013 oraz rozmowy przeprowadzone z władzami Wydziału i osobami odpowiedzialnymi za kierunek studiów Ekonomia.

Rekrutacja kandydatów na studia prowadzona jest przez instytutowe komisje rekrutacyjne powoływane przez dziekana wydziału. Warunkiem przyjęcia na studia jest posiadanie świadectwa dojrzałości, dokonanie rejestracji oraz wniesienie opłaty rekrutacyjnej. Przyjęcia na pierwszy rok studiów na kierunku Ekonomia dokonywane są w kolejności wynikającej z sumy punktów (lista rankingowa), które oblicza się na podstawie wyników uzyskanych z egzaminu dojrzałości („stara matura”) z przelicznikiem 2 bądź egzaminu maturalnego („nowa

matura”) z przelicznikiem 1 za poziom podstawowy bądź 2 za poziom rozszerzony z przedmiotów matematyka lub wiedza o społeczeństwie lub geografia oraz z języka obcego. W przypadku mniejszej liczby kandydatów od planowanego limitu miejsc przyjmuje się kandydatów na podstawie złożenia dokumentów. W przypadku nie wypełnienia limitu miejsc w pierwszym naborze przeprowadza się nabory dodatkowe. Zmiana dokonana przez Uchwałę rekrutacyjną na rok 2012/2013 wprowadziła jako jedyną zmianę w stosunku do poprzedniej polegającą na tym, że studenci przyjmowani będą na kierunek a nie od razu na kierunek z określoną specjalizacją.

Nadzór nad przebiegiem postępowania rekrutacyjnego sprawuje Uczelniana komisja rekrutacyjna. Jest ona także instancją opiniującą odwołania w przypadku naruszenia warunków i zasad tego postępowania.

Proces rekrutacji wspomagany jest przez system rejestracji elektronicznej. Kandydatom nie mającym dostępu do Internetu Filia UJK w Piotrkowie zapewnia możliwość rejestracji w punkcie informacyjnym.

Kwestie związane z terminarzem postępowania kwalifikacyjnego oraz limitów przyjęć na pierwszy rok studiów regulują zarządzenia Rektora. W roku akademickim 2011/2012 limity przyjęć na kierunek Ekonomia wynosiły dla studiów stacjonarnych 150 osób, a dla studiów niestacjonarnych 120 osób. Limity przyjęć proponowane są przez Wydziały a ustalone przez Rektora. Na oceniany kierunek studiów limit został zatem wypełniony na studiach stacjonarnych w 47 proc., a na studiach niestacjonarnych w 17 proc.

Zasady i tryb rekrutacji stosowane na ocenianym kierunku studiów są zgodne z przewidzianymi w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Uchwały rekrutacyjne podejmowane są w terminach określonych w ustawie. Umożliwiają one dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Jednak stosunkowo niewielka liczba kandydatów sprawia, że selekcja w praktyce nie jest stosowana. Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących jakąkolwiek grupę kandydatów. Zasady ustalania wielkości rekrutacji uwzględniają potencjał dydaktyczny jednostki i możliwości zapewnienia odpowiedniej jakości kształcenia.

2) *„System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen”.*

Organizacja procesu kształcenia zorientowana jest na motywowanie studentów do systematycznej nauki w trakcie całych studiów. Skłania do tego objęcie wszystkich przedmiotów egzaminami bądź zaliczeniami, a w szczególności kontrolowanie i ocenianie aktywności studentów w ramach ćwiczeń, przeprowadzanie kolokwii, sprawdzianów i innych form sprawdzania wiedzy w trakcie semestru. Plan studiów stacjonarnych przewiduje, że studenci ocenianego kierunku zdają łącznie w zależności od specjalności od 16 do 22 egzaminów. Egzaminem kończą się wszystkie przedmioty przekazujące treści podstawowe, kierunkowe, język obcy, jeden z przedmiotów kształcenia ogólnego i do czterech przedmiotów specjalnościowych.. Rozkład egzaminów pomiędzy semestry nie jest równomierny. Na przykład na specjalności Gospodarka samorządów terytorialnych realizowanej na studiach stacjonarnych liczba egzaminów w kolejnych semestrach wynosi 3,

4, 1, 5, 3, 3. Analogiczna liczba egzaminów występuje na studiach niestacjonarnych. Także w tym przypadku występują dysproporcje w ich rozkładzie w trakcie całych studiów. Przykładowo na specjalności Procesy innowacyjne w gospodarce rynkowej po kolejnych semestrach studenci zdają następującą liczbę egzaminów: 2, 3, 1, 5, 4, 4. Zaliczenia przedmiotów nie objętych egzaminem odbywają się na różnych zasadach, jak aktywność na zajęciach, czy kolokwium zaliczeniowe. W każdym bądź razie w oparciu o mniejsze wymagania niż na egzaminie. Ogólnie można ocenić, że liczba egzaminów w trakcie całych studiów jest dość mała, a ich rozkład pomiędzy semestry nie w pełni właściwy, gdyż nie stwarza zbliżonych obciążeń w poszczególnych okresach.

Jak wskazano powyżej, w ramach oceny stopnia realizacji kryterium drugiego, system formułowania ocen zapewnia ich przejrzystość i obiektywizm, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

3) „Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów”.

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim zapewnia pracownikom i studentom wizytowanego kierunku możliwość uczestnictwa w programie ERASMUS. Liczba studentów i nauczycieli akademickich korzystających z tej szansy zdobywania wiedzy, umiejętności i doświadczeń zawodowych nie jest zadowalająca. W latach 2007-2011 w ramach programu ERASMUS wyjechało za granicę 6 wykładowców (do Hiszpanii, Portugalii, Litwy i Estonii) i 6 studentów (do Niemiec, Słowacji i Włoch). Władze Wydziału Nauk Społecznych powinny podjąć działania na rzecz diagnozy przyczyn tego niskiego zainteresowania studentów uczestnictwem w wymianie międzynarodowej i podjąć działania w kierunku pobudzenia aspiracji studentów do okresowego studiowania w partnerskich uczelniach zagranicznych (których w Raporcie samooceny wymieniono 11).

Stopień umiędzynarodowienia działalności UJK w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim jest niewielki. Jest to duży problem wydziału. Być może warto popularyzować informacje o ofercie ERASMUSA wysyłając maile do każdego ze studentów a nie tylko ogólnie o tym informować na stronie internetowej. Otwieranie się Uczelni na wschód podyktowane jest słabą znajomością języka angielskiego, mimo, że wykłady z Mikroekonomii są prowadzone w tym języku na wysokim poziomie. Warto zatem dokonać analizy efektywności nauczania języków obcych w celu przełamania barier w komunikacji interpersonalnej.

4) „System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia”.

System opieki naukowej i dydaktycznej funkcjonuje na Uczelni w prawidłowy sposób. Ćwiczenia, lektoraty i seminaria prowadzone są w kameralnych grupach, co sprzyja nawiązywaniu bezpośrednich kontaktów z rówieśnikami i wykładowcami. Nauczyciele akademicy są dydaktycznymi pasjonatami i oferują pomoc w nauce w postaci konsultacji, materiałów udostępnianych drogą internetową oraz poprzez poświęcanie czasu na wyjaśnienia wątpliwości każdego studenta. Prowadzący zajęcia są otwarci na sugestie i propozycje studentów związane ze sposobem prowadzenia zajęć. Partnerskie relacje na linii

mistrz-uczeń znajdują swoje odzwierciedlenie w bardzo dobrych wynikach ankietyzacji studentów na temat jakości zajęć dydaktycznych realizowanych przez pracowników UJK w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim. Studenci podkreślają w nich bardzo dobry kontakt z kadrą naukowo –dydaktyczną. Warto również zaznaczyć, że studenci wizytowanego kierunku mogą korzystać z możliwości indywidualizacji studiów choć z tego przywileju korzystają relatywnie rzadko.

System pomocy materialnej dla studentów jest przejrzysty i nie budzi wątpliwości. Studenci wiedzą gdzie zwrócić się o pomoc w kwestiach materialnych a pracownik komórki rzetelnie udziela niezbędnych informacji. Studenci wizytowanego kierunku są niezadowoleni z domów studenckich - w ich opinii cena wynajmu miejsca w akademiku jest nieadekwatnie wysoka w stosunku do oferowanych warunków. Wolą wynająć stancję w Piotrkowie Trybunalskim niż skorzystać z oferty Uczelni. Zalecamy władzom wydziału dokonanie przeglądu warunków bytowych w domach studenckich i ich poprawę.

Stypendia na Wydziale przyznaje dziekan. Studenci twierdzą, że nie chcą brać udziału w procesie przyznawania pomocy materialnej, gdyż nie czują się kompetentni w tym zakresie, dlatego nie wnioskują do władz wydziału o powołanie komisji stypendialnej. Jedyne wpływy jakie mają na proces przyznawania stypendiów to pomoc w kwestiach organizacyjnych przez członków Komisji ds. Pomocy Materialnej funkcjonującej w ramach samorządu wydziałowego. Komisja ta także opiniuje wnioski o przyznanie zapomogi.

Decyzje wydawane studentom są zgodne z wymogami Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Posiadają podstawę prawną, decyzję, uzasadnienie oraz pouczenie o możliwości odwołania się. Decyzje są skutecznie dostarczane studentom, w myśl przepisów KPA o czym świadczą adnotacje i podpisy studentów na decyzjach lub potwierdzenia dostarczenia listu poleconego dołączane do akt.

Studenci korzystają z stołówki studenckiej znajdującej się na terenie Uczelni. Twierdzą, że cena posiłków jest adekwatna do ich wielkości oraz możliwości finansowych żaków. Ponadto studenci mają dostęp do bufetu w budynku wydziału oraz do automatów z ciepłymi i gorącymi napojami czy przekąskami. Studenci są jednak niezadowoleni z wysokich cen w bufecie na terenie wydziału. Z kolei zadowolenie z możliwości zakupu przegrzynek i napojów w bufecie czy w automatach zadowoleni wyrażają studenci studiów niestacjonarnych, gdyż często mają zajęcia w godzinach gdy stołówka jest już nieczynna.

Na wydziale działa samorząd studencki. Swoją działalność prowadzi na podstawie Regulaminu Samorządu Studentów Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, który wszedł w życie po stwierdzeniu jego zgodności ze statutem Uczelni co jest zgodne z art. 202 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Regulamin spełnia przesłanki ustawowe co do swojej treści. Przedstawiciele wydziałowego organu samorządu mówią o potrzebie zmian w regulaminie, który umożliwiłby powołanie samorządu Filii. W ich opinii taka zmiana umożliwi sprawniejsze funkcjonowanie studentów w Piotrkowie Trybunalskim, przy podejmowaniu decyzji i rozliczaniu przedsięwzięć na ich rzecz. Jednym z przykładów może być organizacja Juwenaliów dla studentów UJK gdzie kwestia rozłączenia samorządów wydziałowych wpływa niekorzystnie na sposób finansowania tego przedsięwzięcia. Samorząd posiada dobrze wyposażone biuro wspólnie z samorządem drugiego wydziału

funkcjonującego w Filii, co umożliwi im prężną współpracę na rzecz studentów. Studenci mają także zapewnione wystarczające w ich odczuciu, środki finansowe na prowadzenie działalności w zakresie spraw studenckich.

Przedstawiciele Samorządu pozytywnie oceniają współpracę z władzami. Przedstawiciele Władz Wydziału są dostępni dla przedstawicieli samorządu w dogodnym dla nich czasie, otwarcie poruszają kwestie problemowe dotyczące studentów, są otwarte na ich potrzeby czy sugestie. Samorząd studencki ma poczucie, że głos studentów w uczelni jest ważny. Może o tym świadczyć konsultowanie wyboru opiekunów poszczególnych lat z przedstawicielami Samorządu. Studenci opiniują plany i programy kształcenia zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz inne dokumenty dotyczące kwestii studenckich.

Studenci zasiadają w organach kolegialnych Uczelni. W Senacie grupa studentów i doktorantów stanowi 20% całego składu co jest zgodne z art. 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W Radzie Wydziału według list obecności z ostatnich posiedzeń zasiada grupa studentów stanowi 20% całego składu i spełnia tym samym wymóg art. 67 ust.4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady rekrutacji są sformułowane prawidłowo. Ujęte zostały w zgodnie z przepisami ogólnie obowiązującymi w uchwale Senatu uczelni. Przewidują selekcję kandydatów w ramach przyjętych limitów w oparciu o oceny uzyskane na świadectwie maturalnym. Natomiast relatywnie mała liczba kandydatów na studia sprawia, że w zasadzie przyjmowani są wszyscy chętni.

2) System oceny osiągnięć studentów oparty jest na zaliczeniach przedmiotów i egzaminach. Jest on zorientowany na stymulowanie uczenia się, ale liczba egzaminów jest dość mała, a przy tym są dość nierównomiernie rozłożone w trakcie całych studiów. Sam system ocen zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

3) Studenci mają możliwość odbycia części kształcenia w partnerskich uczelniach zagranicznych. Władze wydziału powinny zadbać o lepszą promocję programu wymiany międzynarodowej zarówno na Wydziale jak i w uczelniach partnerskich.

4) Kryteria w zakresie spraw studenckich są spełnione w pełni. Nieznacznej poprawy wymaga opieka materialna i socjalna oferowana studentom ocenianego kierunku.

8. „Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów”.

1) „Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny

stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów”.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia w Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach został wprowadzony Uchwałą Senatu Uczelni nr 81/2008 z dn. 27.11.2008 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Nadzór nad Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia na poziomie centralnym sprawuje Rektor, natomiast na szczeblu wydziałowym władze Wydziału, Instytutu i Samodzielnych Zakładów, w tym wykładowcy, pracownicy administracji, a także sami studenci. Procedury działania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk Społecznych zostały określone i zatwierdzone przez Dziekana i Radę Wydziału na posiedzeniu w dn. 24.09.2010 r. System ten zawiera wszystkie podstawowe elementy, w tym także monitorowanie i ocenę standardów akademickich, procesu nauczania, weryfikowanie programów kształcenia, okresowe oceny kadry, wyrażanie opinii o zajęciach i kadrze przez studentów, hospitacje zajęć. W/w dokument zobowiązuje jednostki do zbierania opinii absolwentów (o studiach) i pracodawców (o poziomie absolwentów UJK).

W 2008 r. na wydziale powołana została Komisja Dydaktyczna mająca przygotować nowy system zapewniania jakości. Komisja ta dokonała oceny funkcjonowania systemu zarządzania jakością i zaprezentowała jej wyniki na posiedzeniu Rady Wydziału, przygotowano ankiety do badania losów absolwentów i przeprowadzono pilotażowe badanie. Komisja ta dokonuje corocznego przeglądu i oceny programów studiów. Obecnie zadania komisji Dydaktycznej w sferze funkcjonowania systemu jakości przejęła nowoutworzona utworzono Komisję ds. Jakości Kształcenia (z udziałem studentów). Ma ona ma dostosować system do nowych uwarunkowań, analizować jego wyniki i przedstawiać w corocznych sprawozdaniach dziekanowi propozycje zmian. W kwietniu jej członkowie mają złożyć cząstkowe raporty z wykonania przydzielonych im zadań. W styczniu 2012 r. dziekan powołał Komisję ds. efektów kształcenia dla kierunku studiów „ekonomia” a Rektor UJK Zespół ds. Wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji i Zapewnienia Jakości Kształcenia (Zarządzeniem Rektora nr 10/2012 z dn. 14.02.2012 r.). Komisja ds. efektów kształcenia zaprezentowała na posiedzeniu Rady Wydziału w marcu br. projekt efektów kształcenia dla kierunku „ekonomia”.

Znacznie lepiej funkcjonuje tradycyjny system oceny kadry naukowo-dydaktycznej. Uczestniczą w nim także studenci wypełniający ankietę, w której oceniają sposób prowadzenia zajęć, komunikatywność, przygotowanie nauczyciela do zajęć oraz obowiązkowość. Z nauczycielami najniżej ocenionymi dziekan przeprowadza rozmowy wyjaśniające i, według przedstawionych przez kierownictwo wydziału informacji, może podjąć decyzje o ich zwolnieniu. Do wyników ankiet ma dostęp przewodniczący samorządu. Studenci wyższych lat odnotowują spadek odpowiedzi na te ankiety a za główną przyczynę tego spadku uważają brak informacji na temat wyników prowadzonej ewaluacji. Obecnie prowadzone są dyskusje nad wypracowaniem modelu analizy tych wyników i form w jakich studenci mogliby o nich być informowani. Hospitowane są zajęcia młodych (i nowozatrudnionych) pracowników a także tych, do których zastrzeżenia zgłaszają studenci. Zatrudnianie nowych pracowników poprzedzane jest procedura konkursową.

Wydział prowadzi, aczkolwiek w ograniczonym zakresie monitorowanie skutków poszczególnych elementów systemu jakościowego. Przygotowane były dla potrzeb Rady

Wydziału sprawozdanie z oceniające stan zatrudnienia i dynamikę podnoszenia kwalifikacji (sprawozdanie Zakładu Ekonomii w roku akademickim 2011/2012 zatwierdzone przez Kierownika Zakładu w dn. 16.11.2011 r. referowano na posiedzeniu Rady Wydziału w dn. 18.11.2011 r.). Wydział dokonuje oceny działalności naukowej i wydawniczej (sprawozdanie Wydziału Nauk Społecznych zatwierdzone na posiedzeniu Rady Wydziału w dn. 21.01.2011 r.). Tematyka doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale zgodnie z § 13 Uchwały Senatu nr 81/2008 z dn. 27.11.2008 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest przedmiotem obrad Rady Wydziału przynajmniej raz w roku (protokół nr 6 z posiedzenia Rady Wydziału z dn. 17.06.2011 r., na którym prezentowano działania podjęte na rzecz doskonalenia jakości kształcenia). Senat Uczelni na posiedzeniu we wrześniu każdego roku akademickiego ocenia i analizuje działanie Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Dokumentacja dotycząca Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest prowadzona i udostępniana przez Dziekanat, w sposób kompleksowy i precyzyjny, zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi.

2) *„W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni”.*

Na poziom jakościowy wpływ mają przede wszystkim nauczyciele akademicy oraz studenci. Ci pierwsi w ograniczonym jednak zakresie uczestniczą w konstrukcji systemu zapewniania jakości, który budowany jest głównie przez kierownictwo jednostki. Studenci opiniują plany studiów i programy kształcenia, czynnie uczestniczą w zespołach zajmującymi się kwestiami dydaktycznymi Wydziału oraz biorą udział w ankietyzacji zajęć dydaktycznych. Przedstawiciele studentów biorą udział w opracowywaniu wyników ankiet a studenci przedstawiciele w Radzie Wydziału znają ich wyniki. Studenci zasiadający w zespołach działających na rzecz poprawy jakości kształcenia zabierają głos w kwestiach dotyczących spraw studenckich, a ich opinie zazwyczaj są brane pod uwagę. Studenci podczas wizytacji wskazywali konkretne przykłady takiego postępowania. Ostatnio poruszaną kwestią, którą zajmują się studenci w ramach pracy w danym zespole jest zadowolenie z zaplecza materialnego i socjalnego dla studentów. Studenci są w trakcie zbierania opinii na ten temat oraz zbudowania narzędzia które takowe zadowolenie zbada.

W wyżej wymienionych procesach praktycznie nie uczestniczą interesariusze zewnętrzni.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	działalność naukowa	działalność międzynarodowa	organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+/-	+/-	+/-
umiejętności	+	+	+	+/-	+/-	+/-
kompetencje społeczne	+	+	+	+/-	+/-	+/-

- + - **pozwała na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- +/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) W ostatnim okresie jednostka podjęła liczne działania zmierzające do budowy kompleksowego systemu zapewniania jakości. Funkcjonują podstawowe struktury i procedury. Analizowane są skutki systemu jakościowego. Niestety system ten jeszcze nie zadziałał skutecznie w odniesieniu do weryfikacji końcowych efektów kształcenia demonstrowanych w pracach dyplomowych.

2) W procesie zapewniania jakości uczestniczą nauczyciele akademicy, studenci i kierownictwo jednostki. Nie wypracowano form udziału interesariuszy zewnętrznych.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku			X		
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
program studiów		X			
zasoby kadrowe		X			
infrastruktura dydaktyczna		X			
prowadzenie badań naukowych	-	-	-	-	-
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Wydaje się, że studenci osiągają zakładane efekty kształcenia na dobrym poziomie (absolwenci z powodzeniem podejmują studiach II stopnia, przygotowują nawet doktoraty, otrzymują prestiżowe nagrody za prace dyplomowe). Studenci niestacjonarni i absolwenci podkreślają przydatność nabytej wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej. W ostatnich miesiącach zintensyfikowano prace nad wdrażaniem nowego systemu zapewniania jakości. W jednostce podjęto przygotowania do wdrożenia KRK. Dobra jest aktywność Biura Karier. Zajęcia prowadzi kadra ze znaczącym a niekiedy wyróżniającym się dorobkiem naukowym. Opinia studentów o systemie jakości i kadrze jest pozytywna. Studenci pozytywnie ocenili działania władz wydziału realizujących wnioski z poprzednich wizytacji. Jednostka zapewnia niezłą bazę dydaktyczną a dokumentacja prowadzona jest na wysokim poziomie.

Pewne zastrzeżenia ekspertów PKA wzbudziły nieadekwatne dla kierunku ekonomia specjalności (logistyka i marketing oraz ubezpieczenia), system weryfikacji (i jego wyniki) osiągniętych efektów kształcenia, niepełne włączenie w koncepcję kształcenia, system doskonalenia jakości zewnętrznych interesariuszy (pracodawcy, absolwenci), brak własnej kadry profesorów i doktorów habilitowanych, niski stopień umiędzynarodowienia studiów z ekonomii oraz usterki w programie studiów.

Uczelnia powinna podjąć następujące działania:

- 1/ wyeliminowanie specjalności niezgodnych z kierunkiem ekonomia
 - 2/ podniesienie poziomu egzaminu końcowego i prac dyplomowych a także jakości nadzoru promotorskiego.
 - 3/ opracowanie programu systematycznej współpracy z przedstawicielami rynku pracy i wykorzystywanie ich opinii w kształtowaniu koncepcji i programu studiów.
 - 4/ zwiększenie stopnia umiędzynarodowienia studiów na ocenianym kierunku.
- Sprawozdanie z wykonania tych rekomendacji powinno być złożone w PKA nie później niż do końca marca 2014 r.

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku			X		
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			

program studiów		X			
zasoby kadrowe		X			
infrastruktura dydaktyczna		X			
prorowadzenie badań naukowych	-	-	-	-	-
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

W odpowiedzi na Raport ZO PKA Uczelnia nie zakwestionowała oceny poszczególnych kryteriów dokonanej przez ekspertów PKA a zawartych w tabeli nr 9 Raportu ZO PKA. Od roku akademickiego 2013/2014 zlikwidowana zostanie specjalność *Logistyka i marketing*, utrzymana zostanie specjalność *Ubezpieczenia*. Podjęte zostaną działania nakierowane na podniesienie poziomu egzaminu końcowego i prac dyplomowych, a także jakości nadzoru promotorskiego (zmodyfikowana zostanie formuła egzaminu dyplomowego przez wprowadzenie drugiego pytania z wiedzy ogólnej (specjalnościowej) i zwiększony zostanie udział średniej ze studiów z 0,5 do 0,6 w końcowej ocenie na dyplomie, tematyka prac ma być lepiej dopasowana do profilu specjalności, samodzielność wykonania prac weryfikowana będzie programem plagiat.pl, ocena prac dyplomowych ma być bardziej rzetelna a kierownik zakładu zwiększy nadzór nad pracą promotorów. Opracowany zostanie program systematycznej współpracy z przedstawicielami rynku pracy i wykorzystywania ich opinii w kształtowaniu koncepcji i programu studiów. Od września podjęte zostaną prace nad opracowaniem programu systematycznej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie ich i opinii i wsparcia koncepcji programu studiów na kierunku ekonomia. Władze jednostki będą zachęcać studentów do korzystania z wymiany w ramach programu ERASMUS, rozszerzona zostanie oferta kształcenia w językach angielskim, niemieckim i rosyjskim, rozwijana będzie współpraca z uczelniami w Europie Wschodniej Ponadto Uczelnia informuje, że w nowym programie obowiązującym od roku akademickiego 2012/2013 uwzględniono uwagi ZO PKA i usunięto wskazane usterki.